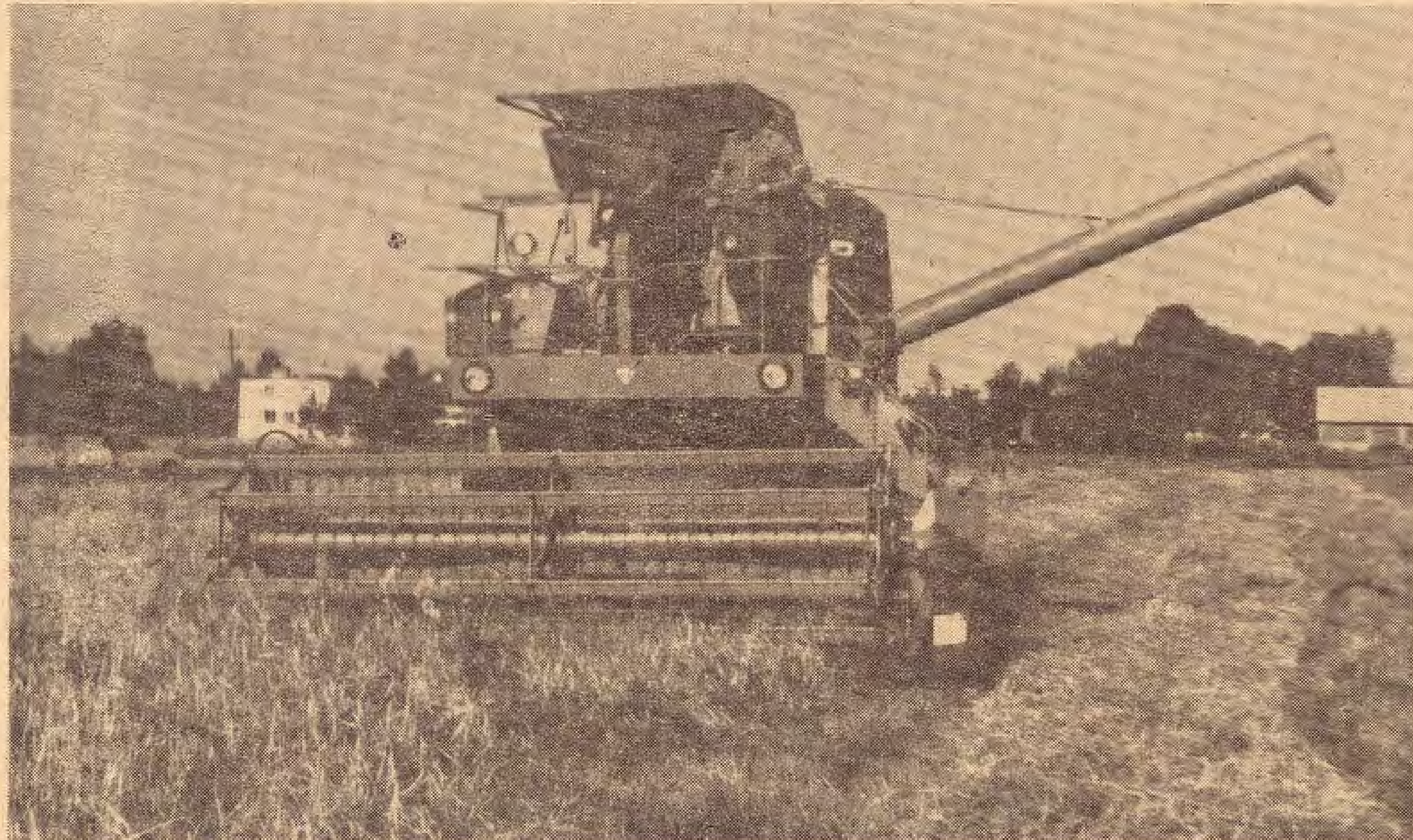
Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 34 (1173) ГОД XXIII БЕЛАСТОК, 20 ЖНІЎНЯ 1978 г. ЦАНА 60 гр.

СКР у Орлі мае 8 „Бізонаў“ і 3 „Вістулі“.

З рэпарцёрскіх запісак

У жніво

Жніво. Рапс даўно ўжо скошаны і абмалочаны. Пад касу пайшло жыта і ячмень, трэба брацца за пшаніцу і авёс, трэба араць і сеяць паплёны, рассяваць вапну, падрасла ўжо і трава для другога пакосу, у агародах галінкі гнуцца ад цяжару яблык.

І ўсё гэта амаль адначасова.

— Нават няма калі поту абцерці, — кажа мне знаёмы селянін, да якога падсеўся я на кароткі перакур. Ды, магчыма, не было б і гэтага перакуру, але вада ў трактаравым халадзільніку нагрэлася і неабходна было даць некалькі хвілін адпачынку гэтаму стальному каню.

— Бачыце, як яно ёсць, — кажа селянін. — Спярша дождж і холад, а цяпер вось якая спёка, звыш 30 градусаў! А працаваць трэба. У гаспадарцы хто назаўтра адкладае, той нічога і не мае.

*

Тэарэтычна кожны селянін у час неадкладных палявых работ мае прынамсі дзесяць памочнікаў, сярод якіх самым важным з'яўляецца спулдзельня сельскагаспадарчых гурткоў, бо ў яе руках сельскагаспадарчая тэхніка, без якой немагчыма цяпер уявіць сабе працу ў полі.

У гэты гарачы жніўны перыяд наведаў я СКР у Орлі. Прыняў мяне намеснік дырэктара па тэхнічных справах магістр інжынер Сяргей Нічыпарук. Не паспеў ён і прывітацца, як адазваўся тэлефон. Нейкі трактарыст дапытваўся, што яму рабіць з прабітай гумай (дэнткай, камерай) ад трактарнага каляса. Дырэктар закрычаў у трубку:

— Латаць трэба, латаць, бо новых няма! Вязі ў вулканізацыю хутчэй! Не хапае нам, на жаль, запасных частак і трактарыстаў, — паясніў, звяртаючыся да мяне. — З-за недахопу людзей і гэтых запасных частак не працуе ў нас 16 трактараў.

— Запасныя часткі, — гавару, — гэта справа агульнадзяржаўная, але людзі, трактарысты...

— Цяпер працуе ў нас, — інфармуе дырэктар, — 58 трактарыстаў, сярод якіх 27 маюць за сабой курс камбайнёраў.

— Аднак трактараў у вас аж 72.

— На перыяд жніва мы запрасілі да сябе на працу членаў добраахвотных гуфцаў з сельскагаспадарчых школ. Яны нам дапамагаюць поўнасцю выкарыстаць сельскагаспадарчую тэхніку.

— Чаму аднак няма ў вас сваіх трактарыстаў? Чаму людзі не хочуць працаваць у Орлі?

Дырэктар хвіліну маўчыць, а затым гаворыць:

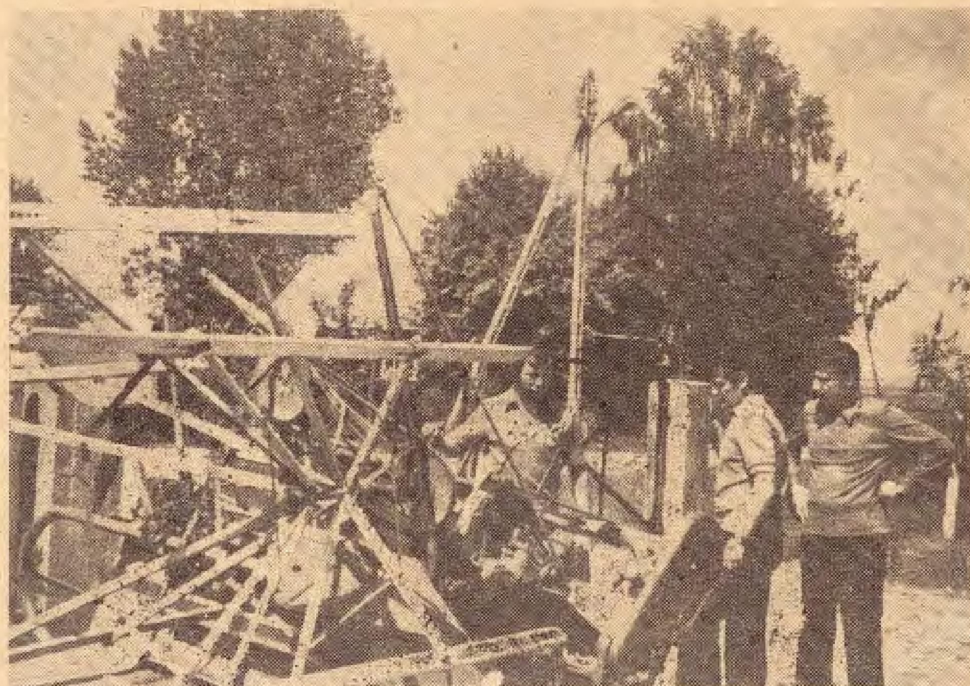
— Цяжка мне адказаць на гэтае пытанне, бо я не займаюся персанальнымі справамі. Мая галіна — гэта тэхніка. Магу вам толькі сказаць, што я асабіста на працягу двух апошніх гадоў вывучыў тут на курсах звыш сотні трактарыстаў.

— І што, яны паўцякалі ад вас? Чаму?

— Не ведаю, — прызнаецца дырэктар. — Здаецца, не павінна быць ім у нас горш, як на іншых прадпрыемствах. То ж зарплата ва ўсіх СКРах аднолькавая, акордная, а мы тут маем даволі разбудаваную ўласную базу. Камбайнёрам у жніво давозім на поле суп і мясныя кансервы, даем мінеральную ваду. Усё гэта бясплатна.

Не толькі недахоп трактарыстаў дакучае кіраўніцтву арлянскай спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў. Тэхніч-

Працяг на стар. 4

Начальнік гміны Мікалай Зіневіч (злева) і сакратар гміннага камітэта партыі Яўгеній Леўчук правяраюць гатоўнасць да працы сельскагаспадарчай тэхнікі.

ПОШУКІ І ЗДЗЯЙСНЕННІ

— Па лесе я магу блукаць цэлымі днямі, у ім не адчуваю ні стомы, ні голаду. Там жа такая безліч форм і кампазіцый, столькі незвычайных постацей, замкнутых у пакручастыя галіны, каржакаватыя карэнні, пукатыя пні! Як толькі дам рады вылучыць нейкую вальнейшую хвіліну, адразу бягу ў лес. Вяртаюся ж з яго, абвешаны рознымі пянькамі, сукамі. Стрэчныя людзі смяюцца: „Што вы, суседзе, паліва на зіму нарыхтоўваеце?..“ А я ім: „Буду мець на чым ваду на гарбату ўскіпяціць...“ Прыходжу я дахаты, раскладваю свае знаходкі, і маё сэрца аж расце ад гэтага багацця. Здаецца мне нават, што з кожнага кавалачка просіцца то нейкі лясны створ, то страшны дух, то імклівая казуля, то грозны вой, то спакуслівы д'ябал, а то і святы... Ну і я бяруся за пілу, долата, разцы розныя і здабываю іх з дрэва, вызваляю проста на свет...

Вызваленне

І дзіўна: сёння ўжо пяцідзесяцігадовы Януш Дарашкевіч — гэта патомны супрасльскі ткач. Ні ў яго дзяцінстве, ні ў юнацтве не было, здаецца, нічога такога, што магло б яго прыхіліць да вычароўвання з дрэва розных цудоўнасцей, ды захапіць харастом гэтай лясной мясціны. Яго бацька працаваў на фабрыцы Цытрона, у змрочнай ад пылу ткальні, а матка — у затхлай ад выпарэнняў выканчальні. Працавалі без прасветнай хвіліны і без надзеі на лепшае. Дома іх чакала пяцёра дзяцей. У часе акупацыі гітлераўцы расстралялі бацьку, а яго, 15-гадовага хлапчука, прымусілі стаць за варштат, пры якім працаваў бацька. І давялося яму штодня па 12 гадзін мучыцца, каб у канцы месяца атрымаць 30 марак, за якія можна

было купіць пуд жыта або кілаграм саланіны. А тут яшчэ няспынны страх за сваё жыццё і за жыццё ўсяе радні — старэйшы брат уцёк з прымусовых работ у Германіі і хаваўся на падстрэшшы хаты. Калі прыйшло вызваленне і ўжо можна было пачаць новае жыццё, у дарожным выпадку загінула маці. І яны ўсе пяцёра рассыпаліся па ўсёй Польшчы, выехалі ў Лягніцу, Новы Сонч і інш. Януш здабыў прафесію электрыка, у войску закончыў школу сувязі і прайшоў спецыяльныя палітычныя курсы, ажаніўся, былі ўжо дзеці, нядрэнная праца і зусім добрая кватэра ў Эльблонгу. І ўсё ж, амаль праз 15 год, ён вярнуўся з усёй сям'ёй у родную Супрасль. Тры гады ездзіў на работу ў беластоцкія „Ухвыты“, а з 1962 года стаў працаваць у той жа прафесіі электрыка ў Супрасльскім мэблевым кааператыве.

— Спрабаваў я калупаць нешта ў дрэве яшчэ перад войскам, потым захапіўся маляваннем фарбамі розных краявідаў. Але гэта прамінула, і толькі гадоў таму 12 заняўся я разьбой. Спачатку рабіў фігуркі розных звяроў, але хутка пераканаўся, што можна выразаць адну-дзве арыгінальныя постаці

Працяг на стар. 4

ЗВОЛЬНІЛІ ЗА... ВУСЫ

Увесь зямны шар зараз спаласаваны аўтатрасамі. Вадзіцельскі кантынгент сярод насельніцтва з кожным годам шпарка расце і складае ўжо нейкае асобнае грамадскае саслоўе. Бадай, толькі ў Афрыцы і Усходняй Азіі пакуль што і не хапае шафёраў. Таму, напрыклад, у Егіпце многія прадпрымальнікі, не чакаючы дазволу ўлад, адкрываюць прыватныя школы шафёраў. А для гаспадароў гэтых навучальных устаноў важна не якасць выпускаемых кадраў, а іх колькасць.

Вельмі многа штодзённа аўтакатастроф адбываецца ў ЗША, Англіі, Францыі, Японіі, Італіі, хаця ў гэтых краінах прычына іх іншая — перагружанасць аўталіній. Участкі той ці іншай аўтатрасы з'яўляюцца прыватнай уласнасцю фірмы, кампаніі ці нават асобных буйных бізнесменаў. Існуе плата за праезд, і кампанія, фірма, бізнесмен зацікаўлены як мага больш выціснуць прыбытку са сваёй дарогі. З прычыны перагружанасці шляхоў у дзённы час, на іх наглядаецца даволі інтэнсіўны рух і ў начныя гадзіны, на якія выпадае большасць аварый.

Тая ж пагоня за бізнесам штурхае гаспадароў на ўвядзенне правілаў, якія прымушаюць вадзіцеля павышаць хуткасць. Нават у такім буйным горадзе як Нью-Йорк, машыны павінны рухацца з хуткасцю не менш 80 кіламетраў у гадзіну. У такіх абставінах ездзіць цяжка.

Да шафёраў у апошнія гады вельмі жорстка ставяцца і ўлады. Напрыклад, у Італіі. Раней там існавала правіла: калі машына наедзе на чалавека па віне вадзіцеля і траўміруе яго, то вадзіцель павінен заплаціць штраф у памеры 5 тысяч лір за кожны дзень утрымання пацярпеўшага ў бальніцы. А зараз трэба плаціць у чатыры разы больш.

А ў Японіі жорсткія адносіны да шафёра дык і зусім даходзяць да смешнага. У горадзе Кавасакі аднаго вадзіцеля звольнілі з работы на аўтабазе толькі за тое, што ён сабе адпусціў... вусы і адмовіўся пагаліць іх па загаду адміністрацыі. А пагаліць загадана было вусы, зыходзячы з такіх надта „сур'ёзных“ меркаванняў: кожны вадзіцель павінен мець прыемны культурны выгляд і тым самым не адпалохваць, а наадварот прываблiваць як мага больш пасажыраў у свой аўтобус...

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

235 гадоў назад

26 VIII 1743 нар. Антуан Лавуазье, французскі хімік. Адзін з заснавальнікаў тэрмахіміі. У франц. рэв. пакараны смерцю. У 1796 прызнаны бязвінна засуджаным.

80 гадоў назад

20 VIII 1898 нар. Леапольд Інфельд, польскі фізік.

22 VIII 1898 пам. Альгерд Абуховіч, беларускі пісьменнік.

35 гадоў назад

20 VIII 1943 у СССР быў заснаваны I полк знішчальнай авіяцыі „Варшава“.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

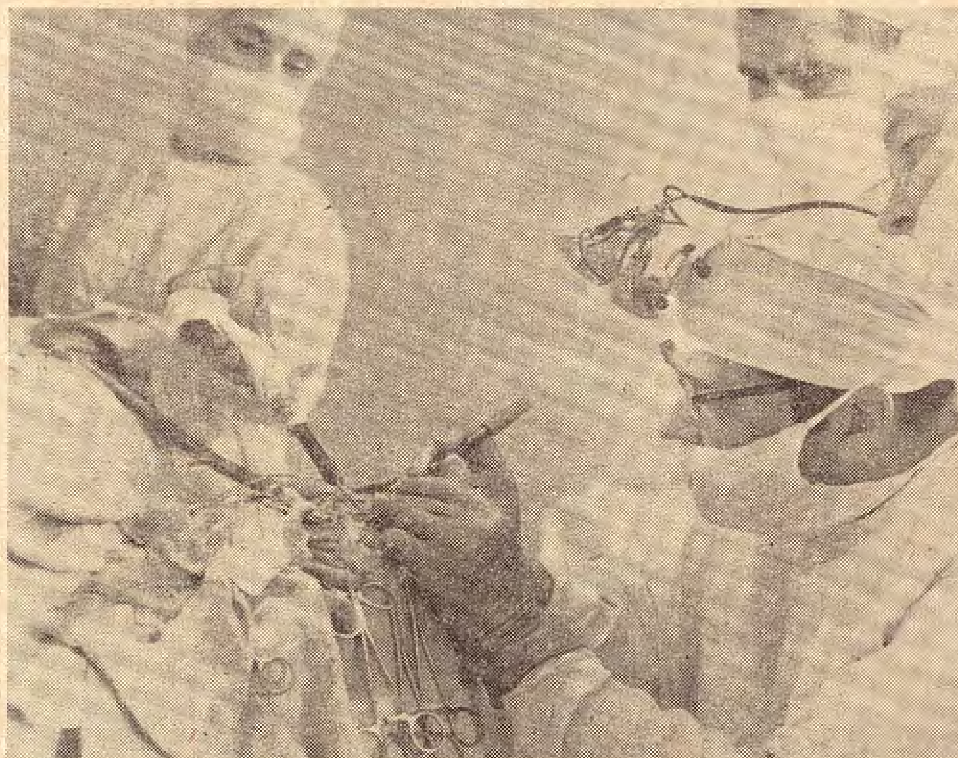
ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE”
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 1762, 6.400 egz. N-4

Аперацыю на галаўным мозгу праводзіць прафесар Яфрэм Злотнік.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

БЕЛАРУСКІ ІНСТЫТУТ УДАСКАНАЛЬВАННЯ ЛЕКАРАЎ

Дадзеныя з архіва:

У 1913 годзе на тэрыторыі Беларусі працавала ўсяго 911 лекараў (без зубных). Медыцынская дапамога канцэнтравалася пераважна ў гарадах, вясковае насельніцтва да яе не мела доступу. У сярэднім, адзін лекар прыходзіўся на... 7600 чалавек.

Сёння ж на кожныя 10 тысяч жыхароў Беларускай рэспублікі прыходзіцца 31 лекар і 92 асобы сярэдняга медыцынскага персаналу. Медыцынская дапамога, зразумела, бясплатная. У рэспубліцы працуе каля 1400 асяродкаў здароўя і паліклінік, каля 900 бальніц, 47 санаторыяў...

Але справа не ў гэтых яскравых колькасных зменах, а ў глыбокіх якасных пераменах. Затрымаемся на такім факце: перыядычна, кожныя пяць год, лекар у Савецкай Беларусі абавязаны праходзіць курс павышэння сваіх кваліфікацый. Для гэтага і створаны інстытуты ўдасканальвання лекараў. Беларускі інстытут, які да гэтага часу прапусціў праз свае сцены звыш 40 тысяч лекараў, — адзін сярод 14-ці ў СССР (апрача іх пры 25-ці медыцынскіх інстытутах створаны факультэты ўдасканальвання).

Сёння ў інстытуце знаходзіцца 4 факультэты з 37 кафедрамі. Шматлікія галіны тэрапіі і хірургіі, аптэкарства і фармакалогія (лекавыя прэпараты), і нават санітарная гігіена — гігіена харчавання, гігіена забудовы вёсак, — усё гэта выкладаецца тут слухачам (кожны курс працягваецца некалькі месяцаў). Пры гэтым выкладаецца не толькі тэарэтычна — на лекцыях, але і практычна — у лабараторыях і клініках, абсталяваных навейшай медыцынскай тэхнікай. Апрача гэтага, інстытут арганізуе выязныя цыклы, гэта значыць, накіроўвае выкладчыкаў у іншыя гарады, дзе яны паказваюць мясцовым лекарам новыя спосабы дыягнозу і лячэння непасрэдна ў клініках, кансультуюць хворых, выступаюць з лекцыямі для насельніцтва.

Веды, якія выкладаюцца слухачам, — гэта вынік вялікай навукова-даследчай працы інстытута. У яго педагагічным калектыве звыш 150 чалавек — вядомыя кандыдаты і дактары навук. На іх рахунку — сотні навуковых прац, патэнты на вынаходствы, арганізацыя праведзеных у сценах інстытута міжнародных медыцынскіх канферэнцый. Кафедру анкалогіі, напрыклад, узначальвае Герой Сацыялістычнай Працы, член-карэспандэнт Акадэміі медыцынскіх навук СССР, прафесар Мікалай Аляксандраў — аўтар некалькіх манаграфій, уладальнік пяці аўтарскіх пасведчанняў. Кафедра знаходзіцца ў новым, сучасным бальнічным цэнтры — гарадку пад Мінскам, дзе створаны шырокія магчымасці для навуковых даследаванняў. Звыш 900 навуковых прац апублікавалі ў апошнія гады працаўнікі кафедры хірургіі — старэйшай у інстытуце. Актыўны ўдзел ва ўвядзенні ў практыку новых метадаў лячэння і дыягнозу захворванняў прымае кафедра тэрапіі; паспяхова ўводзіцца, напрыклад, метад лячэння голадам. А кафедра педыятрыі апякуецца рэспубліканскім кардыялагічным санаторыем і найбольшымі бальніцамі, дзе лечаць захворванні сэрца ў дзяцей.

Добрай дапамогай для кафедр з'яўляецца Цэнтральная навукова-даследчая лабараторыя, дзе знаходзіцца і аперацыйны блок, і гадоўля доследных жывёлаў, і разнастайныя эксперыментальна-даследныя памяшканні. І, несумненна, з вялікай дапамогай прыходзіць кафедра філасофіі, якая створана, каб садзейнічаць вучэбна-метадычнай і ідэйна-выхаваўчай працы ў інстытуце. Адна з тэмаў, над якой працуюць яе супрацоўнікі, — „Тэарэтычныя праблемы медыцынскай этыкі“.

С. Заяц
Фота Э. Трыгубовіча

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

МАЦНЕЮЦЬ НАВУКОВЫЯ СУВЯЗІ

Разнастайныя сяброўскія сувязі Мінска і Патсдама — аднаго з акруговых цэнтраў Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

Сярод іх значнае месца займаюць навуковыя кантакты, у прыватнасці, паміж юрыдычнымі факультэтамі Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна і Акадэміяй дзяржавы і права ГДР, адным з самых буйнейшых навучальных і навукова-даследчых цэнтраў краіны.

Гэтыя кантакты выяўляюцца ў розных формах. Адна з самых распаўсюджаных — перыядычныя сумесныя пасяджэнні кафедраў абедзвюх навучальных устаноў.

З глыбокім смуткам паведамляем, што
12 жніўня 1978 года памёр
старшыня Рабочай выдавецкай спулдзельні
„Прэса-Кніжка-Рух“

СТАНІСЛАЎ МАЙКОЎСКІ,

член ЦК ПАРП у г.г. 1968-75, член Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ПАРП, пасол Сейма ПНР у г.г. 1964-76, выдатны публіцыст, былы галоўны рэдактар „Трыбуны Люду“ і іншых газет, старшыня ГП Саюза польскіх журналістаў у г.г. 1964-74.

Адышоў ад нас высакародны чалавек, які прысвяціў усе свае творчыя сілы для развіцця польскай прэсы.

РЭДАКЦЫЯ „НІВЫ“

Sobota 19 VIII — 14.40 Program dnia. 14.45 Dziennik. 14.55 Obiektyw. 15.15 Magazyn lotniczy. 15.45 Biały baszłyk — radz. dramat obycz. 17.20 Poradnik zmotoryz. turysty. 17.30 Studio sport — sprawozdanie z rozgrywek I ligi piłki nożnej. 18.30 Formuły szczęścia — teleturniej. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Był tu Willie Boy — western amerykański. 22.10 Dziennik. 22.25 Muzyka i ekran.

Niedziela 20 VIII — 7.00 Zajęcia wakacyjne (sem. III). 7.20 Zajęcia wakacyjne (sem. V). 7.40 Alarm przeciwpożarowy trwa. 7.50 Nowoczesność w domu i zagrodzie. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Studio sport: Telewizjada. 8.55 Program dnia. 9.00 Kino Teleranka. 9.30 Antena. 10.00 Poławiacze korali z Korsyki — film przyrod. 10.50 Skarby sułtana — film dla dzieci. 12.25 Dziennik. 12.40 Rozmowy rolnicze. 13.10 Rzecz muzyczna: Piotrków Trybunalski. 14.25 Opowieści reporterów. 14.55 Los. Dużego Lotka. 15.05 W Starym Kinie: U kresu drogi — film pol. 16.20 Dziś w naszym studio Zsuzsa Koncz. 16.50 Studio sport. 17.50 Polita — gwiazda gwiazd. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Panie na Mogadorze — odc. 10 serialu prod. franc. 21.40 Muzyka i ekran. 22.15 Studio sport: Stadiony kraju i świata.

Poniedziałek 21 VIII — 14.00 Program dnia. 14.05 Wakac. Kino Młodych: Próby charakteru — rum. film obycz. 15.30 NURT: Pedagogika. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Zwierzyniec. 17.15 Kółko i krzyżyk — teleturniej. 17.30 Studio sport: Klub kibica. 18.00 Życiorysy współczesne. 18.20 Doktor Ewa — odc. V serialu TP. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Komedii. P. Shaffer „Czarna komedia”. 21.40 Camerata. 22.25 Dziennik.

Wtorek 22 VIII — 10.00 Panie na Mogadorze — odc. serialu prod. franc. 15.00 Program dnia. 15.05 Wakac. Kino Młodych: Latarnik — film fab. prod. TP. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Studio TV Młodych. 17.10 Melodie. 17.20 Historia na każdej ulicy — program dla młodych widzów. 17.55 Sygnały filmowe. 18.25 Świat, który nie może zaginąć — film dok. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Życie i śmierć Penelopy — serial prod. ang. 21.25 Teatr Małych Form. Z. Nałkowska „Niezasłużone róże”. 22.10 Koncert WOSPRiTV. 23.00 Dziennik.

Środa 23 VIII — 13.55 Program dnia. 14.00 Wakacyjne Kino Młodych. Motocross — fab. film dok. CSRS. 15.30 NURT: Pedagogika. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Słowniczek-Entliczek. 17.00 Spoza gór i rzek. 17.30 Los. Małego Lotka. 17.45 Ze świata burleski — nieme komedie. 18.15 Studio sport. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Festiwal Interwizji — „Sopot 78”. 21.30 Polska na morzu. 21.50 Festiwal (c.d.). 23.20 Dziennik.

Czwartek 24 VIII — 14.20 Program dnia. 14.25 Wakac. Kino Młodych. Akcja Brutus — polski dramat sens. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Koniec wakacji — polski film dla dzieci. 17.55 Reportaż wojskowy. 18.20 Sonda. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Festiwal Interwizji — „Sopot 78”. 21.30 Artystyczne wybrzeże. 21.50 Festiwal (c.d.). 23.20 Dziennik.

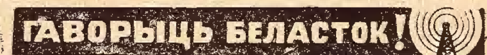
Piątek 25 VIII — 14.20 Redakcja szkolna zapowiada. 14.40 Program dnia. 14.45 Wakac. Kino Młodych. „Feldpost Osten 1942—1944” — film pol. i „Ostatnie listy” — film radz. 15.30 NURT: Psychologia. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Piątek z Pankracym. 17.00 Spotkanie z medycyną. 17.30 Na morzu — odc. V serialu NRD. 18.35 Magazyn motoryz. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Festiwal Interwizji — „Sopot 78”. 21.30 Polskie jachty. 21.50 Festiwal (c.d.). 23.20 Dziennik.

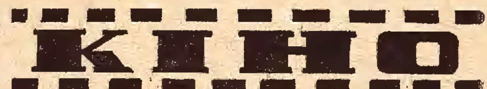
Piątek 18 VIII — 7.55 Film anim. 9.10 Spektakl. 13.30 Filmy dok. 14.20 Szachy. 15.20 Koncert. 18.25 Spektakl. 22.00 Koncert.

Sobota 19 VIII — 7.55 Koncert. 8.50 Spektakl. 12.55 Piosenki o lotnikach i kosmonautach. 14.45 Film muz. 15.30 Filmy anim. 17.15 „Piosenka-78”. 17.45 Film dok. 18.45 Film fab. 21.45 Koncert.

Niedziela 20 VIII — 8.00 Koncert. 10.00 Krótkometraż. filmy fab. 12.30 Film. spektakl. 15.15 Koncert. 17.00 Piłka nożna („Torpedo” — „Dynamo” Kijów). 21.35 Sport.

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

Białowieża Rok święty — fr. 22—23. Nieposkromieni hajducy — węg. 24—25. Ostatni bal w Rożnowie — czes. 26—27.

Bielsk Podl. Odnaleziona — rum. 21—22. Mimino — radz. 23—24. Każdy ma swoje piekło — fr. 25—26. Taksówkarz — USA 27.

Czeremcha Seksolatki — pol. 23—24. Walter broni Sarajewa — jug. 26—27.

Czyże Akcja pod Arsenałem — pol. Zaginęła dziewczyna — czes. 23—27.

Gródek Akcja Salamandra — rum. 26—27.

Hajnówka Caddie — austral. 21—23. Miłość kapitana Brando — hiszp. 24—25. Torba inkasenta — radz. 26—27.

Michałowo Gang Olsena — duń. 22—23. Hostessa — NRD 24—25. Diabli mnie biorą — fr. 26—27.

Mielnik W mroku nocy — USA 23. Kobieta — radz. 26—27.

Milejczyce Romans Teresy Hennert — pol. Ocalona — NRD 23—27.

Narew Doktor Mladen — jug. Koncert na patelnię i orkiestrę — NRD 23—27.

Narewka Niepotrzebny — buł. Ostatni beztroski miesiąc — czes. 23—27.

Nurzec No i co doktorku? — USA 22—23. Gra o jabłko — czes. 24—25. Rok święty — fr. 26—27.

Orla Dzielnica willowa — buł. Każdy umiera w samotności RFN 23—27.

ПАЛОСКА ДЗЯДЗЬКІ КВАСА

ВЫЖЭЙ ДУБОВЫХ ВЭРШЫН *)

Твор Івана Кірызюка напісаны белым вершам. Пазбаўлены рыфмы. Не пазбаўлены аднак высокачулай паэзіі.

Цытую:

„Дзісяй одчынів я
Біловежську пушчу,
Як дрэвы в руоднуй хаты,
Запахло жывіцёю.
Як жэ думна кажда тут травінка,
Чую ейі вуольну мову,
чую веі віетры
колі колышут росу.
Як нэбо голубое в руці
Так над раном
продіраестся далека усмішка
пушчаньского краёбразу,
Такая блізька,
Такая спукойна,
як з іконы.
Всё тут руоднэ до слюз
і як воны чыстэ
а сэрце радуецця
крэпчіх
дубовых
корынь“.

Мяркую:

Верш зроблены дасканала. Аўтар адораны глыбокім пачуццём назірання роднай прыроды. Створаныя ім вобразы самі сабой апраўдваюць мастацкасць верша. У яго далікатны падыход да мовы, адоранасць тонкага чуцця, духовая шчырасць. Дзякуючы такім фактарам, верш лёгка ўспрымаецца чытачом. А гэта вялікі плюс у маладога паэта, якім з'яўляецца Іван Кірызюк — Тарас Шаўчэнка Бельшчыны.

Буогмэ праўда. Жадаю поспехаў!

Дзядзька Квас

*) „Беларускі каляндар - 78“.

Нашыя самадзейнікі

БЕЛАСТОЦКІ ДРАМГУРТОК

Першыя парасткі стварэння драмгуртка Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку пачалі ўзыходзіць яшчэ ў 1956 годзе. Былі гэта аднак толькі парасткі, якія доўга-доўга не выпускалі лісткоў і не красаваліся пладамі. На першым плане стаяла песня і песня найбольш запамяталася людзям. Але нешта бурліла, узрастала, занікала і зноў узрастала. Падсычваныя намаганнямі і заахвочваннямі Янкі Крупы, адказнага за самадзейныя калектывы, знайшліся першыя ахвотныя акцёры. Было гэта дакладна тры гады таму назад. Спрыялі гэтаму і арганізаваныя агляды драмгурткоў, у якіх прымалі ўдзел шматлікія калектывы. І так, пачынаючы з 1975 года можна ўжо гаварыць пра беларускую беластоцкую тэатральную групу. Рэпертуар бралі сучасны. Часта трэба было дапасоўваць, перарабляць, адным словам, ствараць сваю ўласную рэжысуру. Ставілі пераважна кароткія сцэнкі. Гэта найбольш прыкоўвае ўвагу мясцовага гледача.

Распачалі сваю тэатральную дзейнасць ад „Агледзін“ Бондарава. Доўга мусіў Я. Крупа, апякун гэтага драмгуртка, задумоўвацца над дапасаваннем яе да сваіх акцёраў. Перапрацавалі. Але пастаноўка ўдалася. Потым, у мінулым годзе, на ўрачыстым пленуме ГП БГКТ, паставілі „Курган“ Я. Купалы. Як вынікае з гэтага, паэма мусіла быць поўнасцю перапрацавана, заменена ў тэатральны твор. Затым ставілі „Мараль Наталлі Зотавай“, „Прымакі“, „Бацькоўскае благаслаўленне“, якім на сёлетнім тэатральным аглядзе здабылі высокую ацэнку сваёй мастацкай ігры.

Дабіўшыся прызнання і здабыўшы вялікі вопыт, беластоцкі драмгурток жыве поўным жыццём. Не ёсць гэта група з цвёрда акрэсленай колькасцю людзей. Кожны можа прыходзіць, прымаць удзел.

Многія ведаюць нашых беластоцкіх акцёраў. Хопіць паглядзець раз і надоўга застаецца ў сэрцы іх ігра, так як надоўга ўпісаліся ў памяць такія людзі, як Валя Шуста, Янка Пірута, Ірэна Рыбалт, Сцяпан Аўсенюк, Вальдэк Пісанка.

Ад 1 верасня пачынаецца новы культурна-асветны год. Распачне сваю дзейнасць пасля летняга перапынку і драмгурток. І калі хто хоча ўключыцца ў яго дзейнасць, дык калі ласка. З ахвотай упусцяць у свае парогі.

М. Шаховіч
Фота аўтара

М. ШАХОВІЧ

З НАРОДНЫХ ГАВОРАК

валюх — ужываецца як рыса характару чалавека. Паказвае на павольнасць, непаваротлівасць, Найчасцей гэта чалавек з адценнем неахайнасці і ляніўства. Ты нават і не думай пра яе, то ж валюх. Як табе ні ўстыд такім валюхом быць.

дваранінэць — валошка. Прынэсь, Ваня, дваранінэць, там на мяжы ляжыць. Нарві сабе дваранінцю, толькі жыта ні памні.

жэшкуха — крапіва-пякучка. Ростам яна невысокая, дробненькае лісце, але надта ж моцна пячэ. Глідзі на жэшкуху, моцна пячэцце. Нарві пад плотам жэшкухі і прыніесі, бутлі добра мыць!

кòзлікі — сінія разгалістыя кветкі, якія растуць у жыце і цвітуць у той самы час, што і валошка. Іх кветачкі дробныя і нагадваюць сабой галаву казла. Адгэтуль, відаць, і ўзялі сваю назву. Глянь, як мнуого козлікаў. Ой як козлікі расцвілі.

сòнчыкі — анемоны (сасанкі). Туолькі сончыкі расцвілі і хтось узяў павырываў. Ні рві сончыкаў.

ра̀лка — рыбацкая прылада, служыць яна для нанізвання злоўленай рыбы. Гэта тоненькая галінка, закончаная з аднаго боку нейкім сучком або адросткам. Злоўленую рыбу нанізвалі на яе праз шчэлеп і рот, і, затрымоўваючыся на сучку ці адростку, свабодна яна сабе звісала. Паўгадзіны і дзве ралкі нанізаў, от барэ! От барэ! Каб віедаў, то відро узяў бы, а то зноў на ралку начыпляй.

(Ляўкова Новае, гміна Нараўка)

ВЫРАТАВАНЫЯ СКАРБЫ

На пераломе чэрвеня і ліпеня бягучага года тры працаўнікі аддзялення этнаграфіі Беластоцкага акруговага музея і вучаніца Супрасльскага мастацкага ліцэя амаль цэлы месяц займаліся вывучэннем народнага побыту, шуканнем і набываннем экспанатаў народнай матэрыяльнай культуры ў Луцэ і навакольных вёсках. Гэту экспедыцыю ўзначальвала кіраўнік аддзялення этнаграфіі, старшы захавальнік музея мгр **Галіна Якубоўская**. Калі экспедыцыя, нагружаная мноствам знаходак, бярэмямі сшыткаў з запісамі, мноствам здымкаў і яшчэ больш багатымі ўражаннямі вярнулася ў Беласток, мы звярнуліся да Г. Якубоўскай з некалькімі пытаннямі:

„Н“: — Якія заданні стаялі перад вашай экспедыцыяй?

Г. Я.: — Разам з тым, як растуць земляныя насыпы вакол будучага Семяноўскага вадасховішча, няўмольна набліжаецца час высялення вёсак Боўтрыкі, Буды, Гарбары, Лука, Рудня. Праз некалькі год людзі будуць вымушаны падняцца з насіджаных імі і многімі пакаленнямі іх продкаў месц і падацца на новыя сялібы. Пры такім вялікім зруху наступяць радыкальныя перамены ва ўсім укладзе іх жыцця. Таму мы перш за ўсё імкнуліся зарэгістраваць цяперашні стан грамадскай свядомасці і народнай культуры ў розных галінах жыцця і дзейнасці ў гэтых мясцовасцях. Потым можна будзе правесці параўнальныя даследаванні тых пераменаў, якія наступілі пад уплывам перасялення ў гэтых жа людзей. Адначасова мы праводзілі навуковыя даследаванні ў некалькіх галінах народнай культуры, напрыклад, мгр Войцех Кавальчук займаўся вывучэннем рамяства, асабліва кавальства; я ж сама займалася справамі ткацтва і каляндарнай абрадавасцю. Пры гэтым мы дакументавалі на фатаграфічных здымках, малюнках і ў апісаннях знойдзеныя этнаграфічныя помнікі і, зразумела, набывалі многія з іх для папаўнення і ўзбагачэння збораў нашага музея. База нашай экспедыцыі знаходзілася ў Луцэ і ў гэтай вёсцы мы праводзілі стацыянарныя даследаванні, сандаж і разведку рабілі ў суседніх вёсках і хутарах.

„Н“: — Як вам працавалася?

Г. Я.: — Вельмі добра! Людзі там надзвычай сардэчныя, мілыя, гасцінныя. У нас адразу наладзілася супрацоўніцтва, асабліва з Аннай Стоцкай, Надзеяй і Арсенем Харкевічамі і іншымі, перш за ўсё з тымі, хто ўжо раней меў кантакт з нашым музеем. Прыгадаю хоць бы тое, што ў студзені бягучага года мы арганізавалі спецыяльную экспедыцыю, каб задакументаваць абрад калядавання ў Луцэ. Было цудоўна. Гасцявалі мы тады ў Надзеі і Арсеня Харкевічаў. Былі старадаўнія калядныя абрады, жарты, песні, народныя стравы, ну і зразумела, свяціла нам найпраўдзівейшая на свеце калядная звязда! Цяпер жа нам прыйшла з дапамогай таксама дырэкцыя гміннай школы ў Нараўцы, а дырэктар школы ў Луцэ Ян Ціванюк стварыў добрыя ўмовы для нашай працы. Нашым вельмі ахвярным памочнікам была лучанская настаўніца беларускай мовы Тамара Ціванюк. Нягледзячы на тое, што гэта быў сенакос, людзі ахвотна інфармавалі нас, паказвалі свае хаты, адчынялі перад намі сундукі. Бывала, А. Стоцкая ўвесь дзень працуе пры сене, а потым далёка за поўнач расказвае нам пра абрады, звычаі, розныя заняткі. Тамашнія ткаллі выцягвалі з сундукоў па 30—40 розных тканін і вельмі падрабязна паяснялі тэхніку іх ткання. І куды мы не заходзілі, усюды нас частавалі цудоўнейшым хлебам хатняй выпечкі.

„Н“: — Які плён экспедыцыі?

Г. Я.: — Прыступаем якраз да набывання, прывозу ў Беласток, класіфікацыі, апрацоўкі гэтых скарбаў. Так што на лікі яшчэ ранавата, але наогул яны надта багатыя і сапраўднымі этнаграфічнымі адкрыццямі, і набыткамі арыгінальных экспанатаў. У тканіне, напрыклад, мы знайшлі ўзорыстае пасавае ткацтва, ваўняную тканіну з надта цікавай вышыўкай з расліннымі і жывёльнымі матывамі, элементы мужчынскага і жаночага ўбору з адлеглых эпох, мноства розных іншых тканін. Вельмі багата прадстаўлены прылады працы: апрацоўкі зямлі, сталярныя, дойлідскія, кавальскія, для сплаву дрэва, пражы і ткацтва і іншых дзялянак дзейнасці. Сапраўдная знаходка — гэта вялікая калекцыя негатываў мясцовага фатографа-аматара з міжваеннага перыяду, а ў ёй здымкі з людзьмі і рэаліямі адышоўшай эпохі. Уяўляеце, які гэта скарб! Або карункавыя вырабы, якімі тамашнія дзяўчаты і маладзіцы калісьці ўсцілалі ўсю хату і завешвалі ўсе сцены! Ці старадаўнія меры і вагі: розныя кварты, гарнцы. Многа, вельмі многа ўсяго гэтага.

„Н“: — Ці будуць наступныя экспедыцыі?

Г. Я.: — Так, абавязкова. Хочам вельмі дакладна даследаваць Буды і іншыя вёскі, дзе мае быць Семяноўскае вадасховішча. Магчыма, што нам удасца расшырыць і ўзмоцніць нашыя экспедыцыі студэнтамі з аддзялення этнаграфіі Варшаўскага універсітэта, бо нам самім — у нас усяго некалькі асоб працаўнікоў — проста не пад сілу апрацаваць тое багацце, якое тоіцца на абодвух берагах верхняга цячэння Нарвы.

„Н“: — Як будуць выкарыстаны сабраныя экспанаты?

Г. Я.: — Перш за ўсё мы іх вельмі старанна закансервуем і дбайна захаваем як помнікі багатай матэрыяльнай культуры цяперашняга і папярэдніх пакаленняў людзей, што жывуць і жылі на гэтай зямлі. Яны выдатна ўзбагацяць этнаграфічныя зборы нашага музея, бо мы хочам мець поўныя камплекты этнаграфічных помнікаў з усіх ваколіц Беласточчыны. Будзем іх папулярызаваць на розных пастаянных і часовых выстаўках. Намерваемся напісаць навуковыя і навукова-папулярныя працы пра гэтае надзвычайнае багацце народнай матэрыяльнай культуры.

„Н“: — Вашыя пажаданні?

Г. Я.: — Ад усяго сэрца дзякую ўсім тым, з кім мы так плённа працавалі ў Луцэ і яе ваколіцах.

Размаўляў М. Гайдук
Фота аўтара

(Працяг са стар. 1)

Вызваленне

ваўка, лісы ці зубра, а потым ужо ідзе механічная прадукцыя, пазбаўленая якога-колечы жыцця, дыхання, індывідуальнага выразу. Гэта ж немагчыма ўзяць кавалак дрэва і рашыць, што зробіш з яго постаць, скажам, аленя ці паляўнічага. Усё залежыць ад матэрыялу, яго колеру, слояў у ім, цвёрдасці ці мяккасці і мноства іншых якасцей. Таму я перш за ўсё ўважліва ўчытваюся ў матэрыял, а потым нешта з яго кампаную. З ліпы, напрыклад, люблю рабіць гладкія, далікатныя рэчы: розныя мініяцюрныя постаці і фігуркі. З сасны — рэзбленыя полкі, камоды, тапчаны і іншую мэблю. З польнай грушы — розныя фігуры, бо гэта хоць і цяжкае да працы дрэва, цвёрдае, але надта ж удзячнае, няма ў ім розніцы, ці рэзьбіш уздоўж, ці ўпоперак, яно густое. З ядлоўца — усё што хочаш, гэта дрэва мяккае, каляровае, пахучае. Яліна — чортавае дрэва, яго д'яблы ноччу збіваюць, але яно цудоўна надаецца на розныя панелі, бо не траціць колеру. А з дуба надта ж прыгожая мэбля выходзіць. Не люблю ясеня — ён такі рэдкі, прасцяцкі, прымітыўны, зусім без твару і душы...

Слухаю я тэтыя прызнанні мастака, седзячы ва ўтульным пакоі за сталом, скампанаваным з распілаванага з ўпапярок камля аграмаднай елкі. Іду зрокам з кутка ў куток, са сцяны на сцяну, са столі на падаконнікі. А ўсё гэта густа заселена самымі разнастайнымі постацямі: сярэдневяковымі славянскімі воямі і цяперашнімі сялянкамі, дзівоснымі пачварамі і стройнымі юнакамі, дастойнымі святымі і фрывольнымі д'ябламі. Дзесяткі постацей, і няма дзвюх хоць бы крыху падобных на сябе. Нават сярод мноства сілуэтаў, увасабляючых духі навакольных лясных урочышчаў. І ўсё гэта з дасканалым выкарыстаннем натуральнага характва featural драўніны.

Не дзіва, што з кожнай выстаўкі, у якіх Я. Дарашкевіч удзельнічае ад 1974 года, ён прывозіць дыпломы прызнання і розныя ўзнагароды, а яго работы любіцелі народнага мастацтва проста вырываюць сабе з рук. Яны красуюцца не толькі ў гарадскім упраўленні Супраслі, мясцовым асяродку культуры, садзіку дзіцячых гульняў, вітаюць пры ўездзе ў Супрасльскую пушчу і ў самую Супрасль, інфармуюць як розныя табліцы і карты, але шмат іх знаходзіцца ў прыватных кватэрах у нашай краіне, а таксама па-за яе межамі. Трэба дадаць, што паўстала гэтае харафство ў вельмі цяжкіх умовах, цеснаце, у часе, вольным ад працы ў мэблевым кааператыве.

Калі я ўжо развітваўся з разбяром, ён мне паказаў план новага свайго доміка, што намерваецца пабудаваць на ўскраіне Супраслі, зусім каля шумлівага стройнага бору. Арыгінальны будзе гэта будынак: асноўнае месца ў ім адводзіцца майстэрні разбяра і абшырнай зале для вычараваных з дрэва постацей.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Гэты чорт раней сядзеў у вузлаватым камлі польнай грушы.

Выйгралі

Дваццатага ліпеня бягучага года ў Ваяводскім аддзяленні НБП у Быдгашчы адбыўся чарговы розыгрыш прэмій у выглядзе легкавых машын, прызначаных на прэміраваныя ашчадныя талоны ПКО, набытыя ў Быдгаскім, Беластоцкім, Ломжынскім, Ольштынскім, Сувальскім, Торуньскім і Вроцлаўскім ваяводствах. Разыгралі сорак пяць машын, у тым ліку 22 — гэта „Застава 1100 п" і 23 — „Сірэна 105". З гэтай колькасці сем машын прыпала на Беласточчыну, чатыры з іх на талоны, набытыя ў Беластоку, дзве на талоны, набытыя ў Бельску, і адна на талон, набыты ў Гайнаўцы. Наступны розыгрыш адбудзецца 20 кастрычніка гэтага ж года таксама ў Быдгашчы ў ваяводскім аддзяленні НБП. Скупку і продаж талонаў вядуць аддзелы, філіялы, агенцыі і ўпаўнамочаныя да гэтага паштовыя ўстановы. Праз восем дзён, 28 ліпеня, у ваяводскім аддзяленні НБП у Беластоку адбыўся таксама розыгрыш легкавых машын, але не на талоны, а прэміраваныя ашчадныя кніжкі ПКО, выстаўленыя ў Беластоцкім, Сувальскім і Ломжынскім ваяводствах. Умовай для ўдзелу ў розыгрышы быў уклад сумы 9000 зл. У розыгрышы прыняло ўдзел 40 938 кніжачак, на якія была прызначана сорак адна легкавая машына маркі „Сірэна-105". З гэтай колькасці аж 26 машын прыпала на Беласточчыну, 10 — на Сувальскае ваяводства і 5 — на Ломжынскае. Неабходна для цікаўнасці сказаць, што ўладальнікі такіх ашчадных кніжак з трох спамянутых ваяводстваў выйгралі ўжо ў гэтым годзе аж 131 легкавую машыну. Наступны розыгрыш адбудзецца 28 кастрычніка гэтага года таксама ў Беластоку. (мш)

ПА РОДНАЙ ЗЯМЛІ

Беласток. Жылыя дамы на пасёлку „Прывакзальны II".
Фота Я. Целушэцкага.

Лета вясковых дзяцей

У ВАСІЛЬКОЎСКАЙ...

Бацькі выйшлі ў поле на жніво, а што з дзецьмі? Можна пакінуць іх дома, калі ёсць каму імі заняцца. Аднак найбольшым аблягчэннем для працуючых бацькоў з'яўляюцца сезонныя дзяцінцы, што арганізуюцца ў летні і асенні перыяды.

У Васількоўскай гміне арганізаваны чатыры дзяцінцы: у Юроўцах, Студзянках, Сахонях і Дамброўках. Справамі арганізацыі і вядзення іх займаецца дырэктар гміннай зборнай школы.

Паінфармаваў ён нас аб тым, што дзяцінцы змяшчаюцца ў пустуючых летам школьных будынках і што дзецьмі апякуюцца ў асноўным настаўніцы. Заняткі ў іх пачаліся ад 17 і 24 ліпеня. Пад апекай выхавацельніц знаходзіцца каля ста дзяцей. Усе яны забяспечаны рознымі цацкамі і неабходным абсталяваннем для гульняў. Дзяўчаткі і хлопчыкі шмат чаму вучацца. Дзяцінцы — гэта своеасаблівая школа жыцця.

...І ЗАБЛУДАЎСКАЙ ГМІНАХ

У Заблудаўскай гміне сёлета арганізаваны дзяцінцы ў Заблудаве, Фальварках Вялікіх і Рыбалах. У Заблудаве ў ліпені дзяцінец знаходзіўся ў прадшкольным будынку, а зараз дзейнічае ў клубе селяніна. Разам выкарыстае яго 130 дзяцей. У Фальварках Вялікіх дзеці адпачываюць у пустуючым летам школьным будынку. Усіх іх ёсць 25. У Рыбалах дзяцінец арганізаваўся ў цэнтры „Сучасная гаспадыня" і працуе ад 1 да 14 жніўня. Штодзень ахвотна прыходзіць сюды 30 малышоў.

У арганізацыю летняга адпачынку вясковым дзецям уключыліся ГС „Самапомач хлопска" і спулдзельчы банк у Заблудаве. Да 1 жніўня гэтага года асігнавалі яны 7 тысяч злотых на пакупку розных дзіцячых цацак і на аснашчэнне пляцовак для гульняў. Апрача таго, заблудаўскі ГС сфінансуе дзяцінец у Рыбалах. (яц)

(Працяг са стар. 1)

У ЖНІВО

ны нагляд за арлянскай сельскагаспадарчай тэхнікай вядзе ПОМ у Кляшчэлях. Гэта амаль 25 кіламетраў ад Орлі. Нават за гаручым трэба туды ехаць. Чаму, калі напалавіну бліжэй у Бельск, дзе таксама ёсць ПОМ?!

— Так распарадзіліся вышэй, — кажа дырэктар. — Раёнізацыя.

Начальнік гміны Мікалай Зіневіч, а таксама сакратар гміннага камітэта партыі Яўгеній Леўчук, нягледзячы на ўсё гэта, хваляць сваіх працаўнікоў.

— Нашы трактарысты, — гаворыць начальнік, — заўсёды вылучаліся працавітасцю і дысцыплінай. У спаборніцтве за найлепшае выкарыстанне сельскагаспадарчай тэхнікі займалі яны перадавыя месцы ў ваяводстве.

— А ў гэтым годзе, — папаўняе сакратар, — мы зноў рашылі даручыць СКРаўскія снопавязалкі аднаасобным сялянам. Яны пакосяць у сябе і дапамогуць яшчэ сваім аднавяскоўцам. Усё гэта адплатна, легальна, згодна з законам.

— У кожнай вёсцы, — кажа начальнік, — а маем іх у гміне аж 22, дзейнічае грамадскі арганізатар сельскагаспадарчых паслуг.

Звыш 5 тысяч гектараў збожжа ў аднаасобнікаў і звыш 500 га СКРаўскага. Трэба гэта выкасіць. Ніхто не падменіць ані сялян, ані трактарыстаў. Ды не толькі ў Орлі. Ва ўсіх іншых сельскагаспадарчых базах таксама.

В. Рудчык
Фота аўтара

АХОЎВАЕШ ЛЯСЫ, ЗБІРАЮЧЫ МАКУЛАТУРУ

Колькі ж разоў у дзень спатыкаемся мы з гэтым заклікам! Якая глыбокая праўда скрываецца ў гэтых словах! Лясы гэта ж наш скарб, наша багацце. Якую асалоду і адпачынак нясуць яны чалавеку! Кормяць яны нашыя грудзі і нашую душу. Прыемна прайсціся, набіраючы поўныя грудзі здаровага араматнага паветра, пад хвалюючыміся на ветры зялёнымі чупрынамі дрэў. Кожны з нас ведае, якой асалодай з'яўляецца ў спёку цянёк старой ліпы ці клёна, і ўсе мы адначасова добра ведаем, колькі дзесяткаў год патрабуе малое дрэўца, каб змяніцца ў прыгожае вялікае дрэва. А колькі ж іх за дзень падае пад вострымі тапарамі і пiламі ды змяняецца ў мэблю, кнігі, газеты? Колькі ж такіх газет трапляе ў рукі чытачоў? Прачытаў — і газета робіцца непатрэбнай. Адкладаеш, адкладаеш, назбіраецца і вынесеш на сметнік. Праўда, не ўстане ўжо дрэва з гэтай паперы, але колькі ж можна было б іх зберагчы, каб толкам выкарыстаць гэтую макулатуру! Не панясе ж чалавек здаваць, калі там за тыдзень назбіралася раптам кілаграм ці два. А і скупка не заўсёды ёсць блізка. Здавалася б дробязь, але колькі ж такіх кілаграмаў назбіраецца ў адным жылым корпусе, дзе жыве сама менш 50—60 сем'яў? Ды і корпус не адзін жа такі ў горадзе ёсць. Тоны макулатуры. І выносяць яе людзі на сметнік. А каб узяць і адгарадзіць там спецыяльнае месца на макулатуру? Што ж тады была б за розніца чалавеку: укінуць яе ў прызначанае на тэта месца, ці валіць разам са смеццем? (мш)

Гутарка дзядзькі Максіма

Даўнавата мы, даражэнькія, ужо не сустракаліся на старонках „Нівы", каб па душы пагутарыць сабе пра жыццё-быццё наша штодзённае. Прыхварэў быў я крыху, штосьці ў грудзях калоць пачало. Мая мілая Палашка адразу ж абляпіла мяне банкамі, ды так, што я і цяпер сплю толькі седзячы, бо бокі і плечы баляць — так панацягвала.

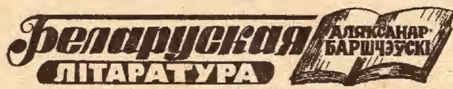
Таму я да вас не пісаў. А яшчэ і таму, што нічога важнага не здарылася ў нашай вёсцы. Я ж чалавек пры гадах і радны гміннай рады, дык не буду паўтараць розных бабскіх сплетняў. Бо ці гэта цікава, што адна наша рыжавая прыгажуня, якая ў эскаэраві працавала свінаркай, калі паехала на краязнаўчую экскурсію па Польшчы, то ў наступным годзе ўжо дзіця калыша і па ўсёй краіне бацькі яму шукае, бо толькі і запамятала, што Вацэк ён быў, што вазіў іх ён нейкім аўтобусам па прыгажэйшых мясцінах Бяшчадаўскіх. Наша маладзіца так закахалася ў таго шафёра, што не толькі яго прозвішча, але і нумара яго аўтобуса не запісала. Вазьмі і шукай цяпер бацькі! Ад роспачы і сораму пакінула яна сваё дзіцё бабулі і сама ўцякла ў Беласток. За служанку стала. Кажуць, што хутка будзе шукаць бацькі для другога дзіцяці.

А вось якая гісторыя здарылася ў нас з іншай дзяўчынай, з Веркай Казаковай.

НІЧОГА НЕ ЗДАРЫЛАСЯ

Якраз яна буракі палола ля шасейнай дарогі. Непадалёк ад іх поля спыніўся нейкі замежны турыст. Аўтамабіль у яго элегантны, доўгі, бліскучы, а ён сам яшчэ не вельмі стары, каля сарака пяці, не больш, бо мы яму добра прыгледзеліся, калі яго ў бальніцу адпраўлялі. Але па чарзе.

Ну, значыць, Верка матычыць гэтыя буракі і пры нагодзе круціць на ўсе бакі чым трэба і не трэба, а яна мае чым пакруціць, ой мае! Асабліва тады, калі нацягне на сябе цесныя ганавіцы, гэтыя джынсы, ці як там іх завуць. Значыць, яна круціць чым мае круціць, а гэты турыст раскрыў зяпу і ўзіраецца, аж яму талкі на лоб павылазілі. Забыў нават, што адкруціў шрубы ад кола, што трэба яму змяніць прабітую гуму. Калі так напас свае замежныя вочы, дык пачаў штосьці крычаць. Верка адвярнулася, і тады гэты турыст аж аблізаўся, бо ўбачыў, што і спераду гэтай дзяўчыне нічога не бракуе. Падыйшоў да яе і штосьці безупынку балбоча на сваёй іншаземнай мове. Дзяўчына глядзела на яго, нічога не разумела, толькі какетліва ўсміхалася. А ён усё штосьці гаварыў. Урэшце дастаў з кішэні зялёны банкнот, на якім Верка адразу згледзела дваццатку, і ўсё стала ясна, бо Верка якраз патрабавала гэтай дваццаткі, каб купіць сабе модную спадніцу, якую яна бачыла ў адным беластоцкім магазіне, што называецца „Пэ-

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА VIII

Па сутнасці ва ўсіх сентыментальных і народніцкіх творах Коласа выступаюць дыдактычныя тэндэнцыі. Пісьменнік імкнецца звярнуць увагу чытача на акрэсленыя з'явы, хоча яго ўчуліць, прышчапіць яму акрэсленыя погляды або ідэалы. Цікава, што Колас у многіх творах гэтага тыпу выкарыстоўвае прыродаапісальныя матывы. У такіх творах, як „Думкі ў дарозе", „Сірата-Юрка", „У старых дубах", гармонія і прыгажосць прыроды супрацьстаўляюцца недасканаласці ў адносінах паміж людзьмі. І наадварот, у творах „Васіль Чурыла", „Тры браты" і многіх вершах са зборніка „Песні жальбы" пануры пейзаж гарманізуе з драматызмам чалавечых перажыванняў або недасканаласцю грамадскіх адносін.

Характэрнай рысай некаторых сентыментальных навел Коласа з'яўляецца тое, што адсутнічае ў іх тэматычная канкрэтызацыя або фабулярнасць. Іх істотай з'яўляецца лірычная рэфлексійнасць. Прыкладам такога тыпу твора могуць быць „Думкі ў дарозе".

„І куды ты нясеш мяне, невядомая дарога? А неба! Далёкае, няведамае, сіняе неба! Тысячы, мільёны гадоў пазіраеш ты, без болю, без трывогі, пазіраеш на ўсіх роўна: на чалавека, на звера, на птушку, на самую меншую мушку, на жывых і нежывых, на нашу бедную зямлю, прагноеную людскімі трупамі, залітую крывёю і горкімі слязьмі сіраты-народа.

...Толькі нудныя песні твае, Беларусь, хапаюць за сэрца, жалобяць душу, туманяць вочы слязьмі, плачуць і стогнуць і горкаю ўпікаю, ціхаю скаргаю плывуць к далёкаму, няведамаму, сіняму, спакойнаму небу".

Падобная трактоўка тэмы выступае ў цыкле празаічных твораў пад загалоўкам „Родныя вобразы". Цыкл гэты быў створаны ў 1906—1908 гадах, гэта значыць у пачатку пісьменніцкага шляху Коласа. Характэрнай рысай гэтых твораў з'яўляецца тое, што няма ў іх чалавечых постацей, адсутнічаюць героі. Усе ідэі, ацэнкі, пастулаты выказвае аўтар ад свайго імя.

У апавяданнях „Паўлюковы думкі" і „Васіль Чурыла" пісьменнік стараецца стварыць постаці герояў з паглыбленай псіхалогіяй і зародкамі фабулы. Пераходную пазіцыю паміж стыхійна-рэфлексійнай і фабулярнай прозай займае твор „У горадзе". Яго выключнасць заключаецца ў тым, што тэматычна звязаны ён не з вёскай, а з гарадской рэчаіснасцю. Апавяданне „У горадзе" поўнасцю ўтрымана ў слязліва-сентыментальнай стылістыцы. Паказаны ў ім рабочы, якога жорсткія гарадскія адносіны прымусілі павесіць жабрацкую торбу, выйсці на вуліцу і на ёй павольна канаць.

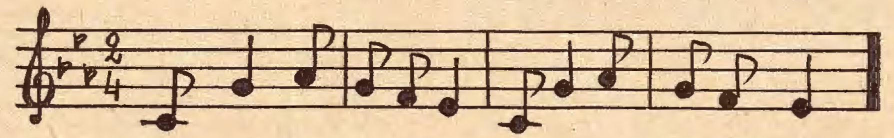
Усё апавяданне — гэта сентыментальна-народніцкая скарга на абыякавасць людзей, на бесчалавечнасць багатых, на няшчырасць духавенства. Слабасць твора праяўляецца ў тым, што герой Коласа абсалютна нямы. Не выказвае ён ніякіх думак і ідэй. Гаворыць за яго сам аўтар. Ён тут апранаецца ў тогу адваката. Постаць героя-рабочага-ахвяры хаця і ўнушальная, то ўсё ж такі ў літаратурным сэнсе даволі спрошчаная.

Сентыментальная слабасць твора праяўляецца, між іншым, у прыведзеным фрагменце:

„Людзі ішлі і ішлі як рачныя хвалі, думаючы свае думкі, чужыя адзін аднаму. Гора людское ў вобразе беднага рабочага стаяла ўсё на скрыжаванні. Чорны пот мяшаўся з горкімі слязьмі, і вобраз смерці і пакуты веяў сваімі крылламі над галавой беднага рабочага...".

ФАЛЬКЛОР

ЛЮБОЎНАЯ

Бівсе козак, бівсе, з дорожэнькі збівсе,
коню вороному на грывку схілівсе.
— Пэрэстань, дівчыно, куколь вырываті —
стэлі постіель біелу, поляжэмо спаті.
— Постіель я постіелю, сама я нэ лягу —
козак молодэнькі одразу обманэ.
Дівчынонька дурна постіельку послала,
козак пожартовав, дівчына нэ вчула.
Дівчына встала, ручкі заламала:
— Ой, Божэ, Божэ, што я й наробіла?
І ўчора я была чырвона каліна,
а дісь я стала, як рута завяла.
— Дівчыно, дівчыно, на сто рублі на мыло,
а дзвесте на піво.
Півом напівайсе, мылом намывайсе,
коб краска заграла, коб матка нэ знала.

Ад Шумелюк Анны, 82 гады, вёска Рыбалы гм. Заблудаў, запісаў 19 мая 1978 г. Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнітафоннай стужкі Людмілы Панько.

Трава гатова да другога пакосу... *Фота В. Рудчыка.*

...вэкс". Доўга тады не думала, схапіла гэтую дваццатку (пасля яна стала рэчавым доказам) і пайшла з турыстам за корч.

На няшчасце, чорт прыслаў на поле і то якраз у гэты момант, калі не трэба было, старога Казака, які прыйшоў за кабылай, каб па сена ехаць. Ну і згледзеў ён за карчом сваю дачку з гэтым турыстам. Дапаў да іх і давай лейцамі іх абкладаць! Бедны замежнік з перапалоху ходу да свайго аўтамабіля замежнага. Хуценька запусціў яго — і на газ. Машына рванула, як ашалелая, але тут жа раздаўся ломат, піск, енк ды ўсё іншае. Проста багаты замежнік забыў, што адвінціў амаль усе гайкі пры коле. Яно адляцела пасля кароткай язды, а аўтамабіль прабіў таполю, пераскочыў цераз адхон і зарыўся ў бураках, якія толькі што палола Верка. Яна сама кінулася наўцёкі, а бацька за ёю. Але дзе ж яму, старому, дагнаць перапалоханую дзяўчыну! Са злосці шпурнуў за ёю гэтае адарванае ад аўтамабіля кола, якое якраз папала яму пад рукі. Кола, як кола, пакацілася ўдагонкі за дзяўчынай. Яна адскочыла ўбок і кола паляцела далей па шашы. На няшчасце, шашой ехала на веласіпедзе адна жанчына са сваім дзіцём, якому тры гады было. Кола збіла іх з ровара, і ў дзіцяці патрасенне мазгоў. Да сёння яшчэ невядома, што з яго будзе.

Вось да чаго давёў у нас апетыт на долары! А на другі дзень над нашымі палямі прайшла градавая бура, якой і найстарэйшыя людзі ў нас не памятаюць. Лёд кавалкамі ляцеў з неба. Збожжа, бульбу, буракі, трускалкі... усё змалаціла, быццам цэпам.

Старая Хвядосся аб'явіла ўсім, што гэта божае пакаранне за распусту, якая завялася ў нашай вёсцы, і раіла наладзіць крэсны ход па палях.

Мы аднак найперш накіраваліся да страхавога прадпрыемства, значыць у ПЗУ, каб нам выплацілі кампенсацыю. А там... шкада слоў!

А так, больш нічога важнага не здарылася ў нашай вёсцы, аб чым варта было б вам, даражэнькія, расказаць.

Ваш
Максім Нурэцкі

РУШЫЛА ПЕРШАЯ ПРАДУКЦЫЯ

На Беласточчыне ёсць спрыяльныя ўмовы для вырошчвання трускалак і іншых ягад і фруктаў. У гэтым годзе скупка гэтых ягад прайшла больш спраўна (гэта вельмі важна, беручы пад увагу тое, што трускалкавы сезон кароткі), а ўжо значна лепш было з іх загаспадарваннем.

У чэрвені пачало замарожваць агародніну і фрукты адно з аддзяленняў сучаснага халадзільнага прадпрыемства ў Сямяцічах. У ліпені яно перапрацоўвала ў сярэднім па 150 тон трускалак у суткі. Праз паўтара года, калі закончыцца пабудова фабрыкі, будзе яна замарожваць каля 55 тысяч тон агародніны і фруктаў у год. Адсюль пойдуць яны на экспарт у СССР і заходнія дзяржавы.

Сёлета замарожана каля 4 тысяч тон трускалак. Зараз дастаўляюцца на фабрыку чорныя парэчкі. Варта дадаць, што ў адной халадзільнай камеры можна памясціць 7 тысяч тон. Будуюцца чарговыя.

Тым часам на 27-гектаровай плошчы заканчваюцца работы пры пабудове пад'язных дарог, станцыі ачышчэння вады, кацельнай. Да канца набліжаецца пабудова другой халадзільнай камеры і мантаж стальных канструкцыяў пад пабудову адміністрацыйна-сацыяльнага будынка, у якім будуць бюровыя пакойчыкі, раздзявальня, душ і святліца. Неўзабаве распачнецца таксама пабудова гасцініцы на 450 асоб і сталовай. У канцы верасня гэтага года будзе гатова камера хавання на 10 тысяч тон агародніны і фруктаў.

У даны момант пры прадукцыі на сямяціцкай фабрыцы працуе 350 чалавек. У наступным годзе лік людзей, якія будуць тут працаваць, падвоіцца. І, мабыць, маладыя людзі з сямяціцкіх вёсак не будуць выязджаць на верфі ў Гданьск і Шчэцін, або ў другія мясцовасці краіны. Зараз на месцы адкрыліся магчымасці шырэй развіваць прадукцыю агародніны і фруктаў, якія з'яўляюцца высока рэнтабельнымі культурамі, а перш за ўсё магчымасці высокіх заробкаў на навюсенькім сучасным прадпрыемстве для замарожвання фруктаў і агародніны. (яц)

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Сачанка І. І., **Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны**, 1977, стар. 256, цана 36 злотых.

Кніга пра артыкулы, нарысы, допісы і іншыя публіцыстычныя матэрыялы Я. Купалы, К. Чорнага, П. Глебкі, Я. Коласа, К. Крапівы, М. Лынькова і іншых беларускіх літаратараў, што выйшлі з-пад пяра ў напружаныя гады змагання з гітлераўскімі захопнікамі і былі змешчаны ў цэнтральным, рэспубліканскім, франтавым і партызанскім друку.

Гроднеў Мікола, **Салодкі боль**, 1977, стар. 288, цана 22 зл. 20 гр.

Аповесць пра адзін з перадавых атрадаў рабочага класа цяперашняй Беларусі — калектыў Мінскага трактарнага завода. Кніга ў аснове сваёй мае характар дакументальны.

Васілёнак Яўген, **Выбраныя творы ў двух тамах**, 1977.

Том І, стар. 360, цана 29 зл. 60 гр. У яго ўвайшлі выбраныя апавяданні і навелы гэтага беларускага журналіста і празаіка старэйшага пакалення, сярод іх: „Выпадковы прыпынак", „Снежкі", „Дзяўчына і стэп", „Трое" і інш.

Том ІІ, стар. 304, цана 26 зл. 40 гр. Яго склалі творы пісьменніка большыя па аб'ёму і багацейшыя праблематыкай — аповесць „Таццяна Ларына", кінааповесць „Першы стрэчны", а таксама некалькі апавяданняў.

Пяшко Іван, **Чырвоная клубніка**, 1977, стар. 112, цана 6 зл.

Першая кніга маладога празаіка родам з суседняй з намі Гродзеншчыны. Свежая, сакавітая, удалая проза!

Беларуская мова. Выпуск 5, 1977, цана 30 зл.

Чарговы зборнік перыядычнага выдання Гомельскага дзяржаўнага універсітэта, у яго ўвайшлі артыкулы па лексікалогіі і словаўтварэнню: Кацапаў Л. А., „Сенажатная лексіка старабеларускай мовы"; Красней В. П., „Прыродазнаўчая лексіка на старонках беларускіх выданняў пачатку XX ст."; Лябёдка Г. В., „Да пытання аб лексічных архаізмах у беларускай мове" і інш., па марфалогіі і сінтаксісу, па лексікаграфіі, між іншым, працят (літары Л, М, Н) дыялектнага слоўніка Гомельшчыны.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі поштай за залічэннем. Запатрабаванні накіроўвайце на адрасу: „Dom Książki", Białystok, ul. Kilińskiego 10. (мг)

Дарагое Сэрцайка, можа ты мне параіш, як развесяліць маё сумнае, нешчаслівае жыццё. Зрабіла я вялікую памылку ў маладосці і яна знішчыла маю радасць на ўсё жыццё. Было мне 17 год. Хадзіла я з мала старэйшым за мяне хлопцам, Слаўкам, абое вучыліся ў школе і моцна кахалі адно другое. Я зацяжарыла. Спачатку не прызнавалася, але дрэнна сябе адчувала, і мама заўважыла, што штосьці са мной не ў парадку. Пад яе напорам я прызналася. Мама хутка „залатвіла" справу — цяжарнасць перарвалі. Але і я ледзь пры жыцці ўтрымалася. Славак пасля таго пакінуў мяне. Страшэнна перажыла я ўсё гэта. Але школьны год яшчэ закончыла. У школе ніхто нічога не ведаў, так я і правучылася яшчэ два гады. Пасля пайшла на работу. І тут пазнаёмілася з Веськам. Хадзілі мы два гады і пасля пажаніліся. Весек аб нічым не ведаў. Жылі мы шчасліва, але гады ішлі, а я не магла нарадзіць дзіцяці. А Весек вельмі любіць дзяцей. Урэшце я прызналася, што здарылася калісьці са мной. Не спадзявалася, што ўспрыме ён гэту вестку з такім зразуменнем. Сказаў, што неадкладна павінна пайсці я да лекара. І сам пайшоў са мной. Распачалося лячэнне. Аднак я надалей не магу мець дзяцей. А гады ляцяць, хутка трыццатка стукне. Весек гаворыць, каб узяць маленькае дзіця з сірацінца. Дзеці тыя нешчаслівыя, кажа. Мы яму дамо шчасце, а яно нам. Ці ж не варта? Мо і праўда. Але, думаю, напішу яшчэ да цябе, Сэрцайка, ты многім раіш, парай і мне.

Ірэна з С.

Ірэна! Разумна думае твой муж, і я поўнасцю з ім згаджаюся. Ён думае не толькі аб сваім шчасці, але аб шчасці таго ж маленства, пакінутага маці, якое, калі не прыгалубяць яго добрыя людзі, ніколі не зазнае мацярынскай цеплыні, ласкі і чуллівасці. Маленькаму дзіцяці няма розніцы — яго гэта маці, ці не. Яму становіцца маткай тая жанчына, якая яго выхоўвае, сям'ёй — тая сям'я, у якой яно знаходзіцца. І ты будзеш радавацца, гледзячы, як яно расце ў цябе, і любіць яго, як сваё. Бо не тая ж маці, што дзіця нарадзіла, а тая, што яго выхавала.

Сэрцайка

ВЕР-НЕ-ВЕР

Дарагі Астроне! Я твая сталая чытачка, але не толькі рубрыкі „Вер — не вер...", а цэлай газеты „Ніва". Я вельмі цікаўлюся публікаванымі снамі і стараюся запомніць, што яны абазначаюць. Але аб такім сне, які мне прысніўся ў апошнюю ноч, ты, дарагі Астроне, яшчэ не пісаў, а думаю, што ён штосьці абазначае.

Снілася мне, што мы ішлі дарогай (я і яшчэ хтосьці з нашай сям'і, але я дакладна не памятаю) і ўбачылі шарака (зайца) і пачалі яго пужаць. Ён бегаў, бегаў па зялёнай пашы і, бедны, змучыўся. Потым выбег на дарогу. Я ўжо была адна. Ён бег паволі, і я пастанавіла яго злавіць. Доўга не бегаючы, я яго злавіла і вельмі абрадавалася. Ён быў вялікі і вельмі прыгожы, не такі, як усе — шэры, а ў белыя лапкі. Я вельмі цешылася, што яго заб'юць, абдзяруць шкуру, і я сабе пашыю прыгожую шапку на зіму. На гэтым я і прачнулася.

Дарагі Астроне, калі ласка, напішы, што ён можа абазначаць, а думаю, што ён не пусты. Выбачай, дарогі Астроне, за памылкі. Беларускую мову я вывучала ў пачатковай школе і многае забыла. Чытаць я ўмею добра, а пісаць горш. Чакаю твайго адказу на шостай старонцы „Нівы".

Твая сталая чытачка
Ніна з Гайнаўкі

Мая сталая чытачка Ніна з Гайнаўкі! На шостай старонцы табе я і адказваю. Апынешся ты ў нейкім небяспечным становішчы, з якога выйдзеш, на шчасце, паспяхова (усё гэта праз таго зайца). Зусім магчыма, што тая нечаканая небяспека прыдзе ў выніку нейкага падарожжа, бо ты ж хацела пашыць са скуркі зайца шапку.

Астрон

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

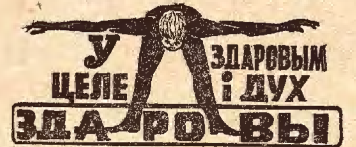

У студэнтаў канікулы. *Фота С. Рыбі.*

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ. Г. атрымаў кватэру ў дзяржаўным доме, а пасля ўзяў шлюб з Ш. Праз тры гады яны ўзялі развод і надалей жывуць у той самай кватэры. Яны маюць адно дзіця. Г. часта вяртаецца дамоў п'яны і скандаліць. Калі Ш. звяртае яму ўвагу, то ён гаворыць, што кватэра яго, а калі ёй не падабаецца, то можа сабе пашукаць іншай кватэры, бо ён і так яе з гэтай кватэры выкіне. Ці можа Г. патрабаваць высялення сваёй былой жонкі? Ці прыслугоўвае ёй права на кватэру і як яна можа дабівацца свайго права, якое парушае Г., не даючы ёй жыць спакойна?

АДКАЗ: Незалежна ад таго, каму прыдзелена жыллёвым аддзелам кватэра, на аснове жыллёвага закону лічыцца, што яго наймальнікамі з'яўляюцца муж і жонка. Прыслугоўваюць ім аднолькавыя правы на кватэру. Гэтае права абавязвае таксама пасля разводу. Яны маюць таксама аднолькавыя абавязкі, а асабліва павінны паводзіць сябе так, каб не перашкаджаць адзін другому. Калі паводзіны Т. неадпаведныя і перашкаджаюць Ш. спакойна жыць, яна можа звярнуцца ў суд з патрабаваннем прымусовага высялення былога мужа. Гэткае патрабаванне магло быць прад'яўлена ўжо ў часе судавядзення аб разводзе і тады б суд вырашыў гэту справу разам са справай аб разводзе.

У ЗДАРОВЫМ ЦЕЛЕ ЗДАРОВЫ ДУХ

ЦІ ВАРТА БЫЦЬ ТАЎСЦЯКОМ?

Паводле статыстыкі кожны дваццаты амерыканец змагаецца са сваім надмерным салам. І гэта барацьба каштуе амерыканцаў... 6 мільёнаў долараў у год. Здавалася б, што можа быць прасцейшага на свеце! А тым часам гэта справа не такая лёгкая.

Поўным людзям вельмі лёгка „выходзяць з сябе". Знерваваўшыся ці маючы нейкія клопаты, яны найчасцей аб'ядаюцца.

Поўныя людзі намнога больш эмацыянальныя. Часта рэагуюць яны вельмі моцна на стымулы, звязаныя з самым толькі працэсам яды, напрыклад, характэрным шолестам паперы пры разгортванні цукеркі. Усе мы рэагуем на апетытна пададзеную страву, на прыемны арамат, на звязаную з ядой пару дня. Поўныя ж людзі рэагуюць на ўсе гэтыя факты намнога мацней і намнога часцей.

Здаўна праблему паўнаты звязвалі з наследствам. Апошнія доследы паказалі, што 73 працэнты дзяцей поўных бацькоў бываюць таксама поўныя і аб гэтым найчасцей вырашаюць першыя гады жыцця, калі поўнае дзіця здаецца бацькам сімвалам здароўя і прычынай гонару. Разбуджаны „механізм прадукцыі тлушчу" будзе ў іх арганізме дзейнічаць ужо да канца жыцця. І таму менавіта поўным людзям так цяжка ўтрымаць нармальную вагу нават коштам цяжкай дыэты. Апрача таго, поўныя дзеці часцей хварэюць на павышаны ціск крыві і цукровую хваробу, будучы дарослымі.

Пераходзяць па наследству звычаі, звязаныя з ядой: замілаванне да некаторых страў, тэмп яды, расклад яды ў дзень. Часта гэтыя прывычкі вынікаюць таксама са звычаю ўзнагароджвання дзяцей цукеркамі „на пацеху", калі яны маюць нейкія клопаты. І гэта датычыць у Амерыцы таксама дарослых. Паўната найчасцей выступае тут у сем'ях, якія знаходзяцца ў цяжкім эканамічным становішчы, а таксама сярод эмігрантаў, якія яшчэ не прыстасаваліся да жыцця ў новых умовах.

Паколькі поўныя людзі ядуць занадта многа, іх арганізм выпрацоўвае большую здольнасць накапліваць тлушч у тканках, што спрыяе ў сваю чаргу далейшай паўнаце. Узрастае выдзяленне інсуліна, што выклікае пачуццё голаду, а ў выніку гэтага штораз больш адкладанне тлушчу. Паўната выклікае таксама неруханасць, а гэта таксама перашкаджае пазбыцца непатрэбных кілаграмаў. Найгоршае ж гэта тое, што поўныя людзі вельмі часта адчуваюць сябе нешчаслівымі, і ў роспачы аб'ядаюцца яшчэ больш.

Эскулап

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Паколькі Кругер меў у Заходняй Германіі нават паліцэйскую прапіску, ні англійскім акупацыйным уладам, ні прыцягнутаму імі на дапамогу „Інтэрполу" не склала б ніякай цяжкасці знайсці яго.

Той факт, што за 10 гадоў, што прайшлі з 1945 года да зыходу тэрміну даўнасці за падробку грошай, заходнегерманская паліцыя не надзела на Кругера наручнікі і не адправіла яго ў следчую турму, прыводзіць да вываду, што і ў гэтым выпадку вельмі грашовыя заходнегерманскія колы апякалі злачынца, які дзейнічаў у інтарэсах германскага імперыялізму.

Але ўсё гэта бляднее ў параўнанні з тым, што адбылося ў 1957 годзе, калі ў федэральнае ведамства па крымінальных справах, якое падтрымлівала цесны кантакт з „Інтэрполам", паступіла пісьмовае хадайніцтва аб прыёме на службу. Пад ім стаяў подпіс былога штурмбанфюрэра СД Бернхарда Кругера! Аднак ніякага палітычнага скандалу не было. Хадайніцтва, як належыць, разгледзелі і ветліва адхілілі. Але нават у тым выпадку, калі ў Боне лічаць, што тэрмін прыцягнення Кругера да суда за выраб фальшывых грошай скончыўся, па-ранейшаму патрабуюць адплаты яго злачынствы супраць чалавечнасці! Федэральнае ведамства па крымінальных справах не адважылася афіцыяльна прыняць на службу нацысцкага злачынцу, якога шукалі па ўсім свеце, але і не ўзбудзіла супраць яго судовага праследавання. Яно і зразумела: у самім жа ведамстве нямала людзей з такім жа мінулым, як у Кругера. Вось чаму Кругер і вырашыў звярнуцца туды з просьбай аб сваім далейшым выкарыстанні.

Газета „Абендпост", што выходзіць у Франкфурце-на-Майне, у паведамленні „Калісьці перад ім дрыжэў англійскі банк" 3 мая 1957 г. спачувальна пісала: „Гітлераўскі фальшываманетчык хоча служыць у федэральным ведамстве па крымінальных справах, але яшчэ па сённяшні дзень на міжнародных чорных рынках знаходзяцца ў абарачэнні асобныя банкноты, вырабленыя на „прадпрыемстве" Кругера. Пасля вайны, расказвае Кругер, адна вялікая дзяржава прапанавала яму працаваць на яе. Якая іменна, ён сказаць не жадае. Ён адхіліў гэту прапанову. Але ў Заходняй Германіі асаблівым здольнасцям гэтага чалавека, які прымушаў дрыжэць англійскі банк, выкарыстання не знайшлі. Хадайніцтва Кругера аб прыёме на службу ў федэральнае ведамства па крымінальных справах было адхілена. І вось яму з сумам прыходзіцца канстатаваць: „Думаю, што яны маглі б у мяне сяму-таму павучыцца".

Пакуль яшчэ не зразумела, ці многаму навучылася бонскае крымінальнае ведамства ад Кругера, але так ці інакш у пасляваенныя гады ён заставаўся ідалам усіх фальшываманетчыкаў свету, гросмайстрам усіх крымінальнікаў, якія прафесіянальна займаюцца падробкай грошай у вялікім маштабе. Нельга выпускаць з-пад увагі, што ў радзе капіталістычных краін зацікаўленым неафашыстам і гангстэрскім сіндыкатам дзякуючы сенсацыйна пададзеным публікацыям сталі вядомыя арганізацыйна-тэхнічныя дэталі фальшываманетнай практыкі Кругера. Якую ролю адыграў пры гэтым ён сам, пакуль яшчэ не высветлена. Але характэрна, што ён пачаў праяўляць яўную занепакоенасць, калі заўважыў, што яго злачынствы не забыты і не пагашаны тэрмінам даўнасці ва ўсходняй частцы Германіі і ў іншых краінах. Ён пакінуў Дасель, дзе жыў у адасобленым доме, і перасяліўся ў прыгарад Штутгарта — Корнталь, наўмысна распаўсюджваючы чуткі, што выехаў за граніцу.

У студзені 1964 года аўтар кнігі перадаў сабраны ім у іншых краінах і падмацаваны паказаннямі сведак абвінаваўчы матэрыял супраць Кругера пракуратуры ў Людвігсбургу. Гэты матэрыял, што абвінавачвае злачынцу ў забойствах, яна накіравала кіраўніку цэнтральнага бюро пры обер-пракурору Кёльна па расследаванню нацысцкіх масавых злачынстваў у канцэнтрацыйных лагерах. Было затрачана многа каштоўнага часу, а гэта ішло на карысць злачынцу. Затым высветлілася, што обер-пракурор Кёльна, у чыю кампетэнцыю афіцыяльна ўваходзіла расследаванне гэтага абвінавачання, не жадае займацца справай Кругера, а перадаў яе ў пракуратуру Гёцінгена. Тым часам грамадскасці з паведамленняў друку стала вядома пра абвінавачванні ў забойствах, што прад'яўляюцца Кругеру, і яны прыцягнулі яе ўвагу. Толькі праз 60 дзён пракуратура зямельнага суда ў Гёцінгене пачала запозненае следства супраць боса эсэсаўскіх фальшываманетчыкаў па абвінавачанню ў забойствах, учыненых ім у канцлагеры Заксенхаўзен.

У ходзе гэтага расследавання, калі толькі яно будзе весціся як належыць, давядзецца непазбежна сутыкнуцца з тым фактам, што вясной 1945 г. Кругер не толькі атрымаў заданне СД надрукаваць 500 мільёнаў фальшывых долараў, але і вырабіў першыя некалькі тысяч падробленых доларавых банкнотаў, а значыць, меў у сваіх руках выкарыстаныя для гэтага клішэ і сакрэтныя даныя аб метадзе вырабу.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

Якія жыхары, такі і горад

Пра чысціню ў горадзе павінны дбаць яго жыхары. Праўду гэтую добра зразумелі члены пасялковых камітэтаў горада Гайнаўкі. Адзін такі камітэт знаходзіцца ў жыллёвым кааператыве. Ім кіруе вядомы партыйны дзеяч Юрка Панасюк. У мінулым годзе яго камітэт у конкурсе „Самаўпраўленне ў службе жыхароў" заняў першае месца ў горадзе.

Сустрэўся я неяк выпадкова з старшынёю Панасюком. Разгаварыліся, а пакольні мяне асабіста гэтая праблема цікавіць, бо я з'яўляюся старшынёй пасялковага камітэта, запытаў я, як выглядае яго пасёлак у гэтым годзе. У адказ пачуў я, што добрую работу ў кіпшэнью не схаваеш. Я выдаць здалёк. „Што я буду табе гаварыць, і так не паверыш, лепш прыедзь і пабач", — сказаў наканец Юрка.

І вось у прыгожы ліпнёвы дзень сеў я на ровар і паехаў на агляд. Жыллёвы кааператыў пабудаваны ў двух месцах. Першыя блокі знаходзяцца паміж вуліцамі Леніна, Ажэшкі і Вызвалення. Тут я застаў дасканала загаспадараныя месцы. Паміж блокамі алейкі, трава, кветкі. Не ведаю назваў кветак, але агульна — адна красата! Для дзяцей месцы на гульні, гойданкі і т.п.

Сам пасялковы камітэт не зрабіў бы ўсяго гэтага. На гэта прызначае грошы праўленне жыллёвага кааператыва. Сустрэўся я з старшынёй жыллёвага кааператыва ў Гайнаўцы Мар'янам Хадакоўскім, які, дапаўняючы мае веды, расказаў, што жыхары блокаў самі прыбіраюць сходы. Фактычна, чысціня на сходах у гайнаўскіх блоках значна лепшая, чым там, дзе іх прыбіраюць спецыяльныя прыбіральшчыцы.

Другі жыллёвы пасёлак ляжыць між вуліцамі Леніна, 1 Мая і Рэя. Тут толькі што закончана пабудова і правודзіцца добраўпарадкаванне наваколля. Думаю, што гэты пасёлак будзе яшчэ прыгажэйшы.

Э. Вайсковіч

Заслужылі на пахвалу

У мяне да вас, рэдактар, такая просьба. У нашай вёсцы Навасады ёсць дзве крамы — спажывецкая і гаспадарчая. У спажывецкай працуюць наперамен дзве маладыя жанчыны — Марыя Шварц, кіраўнік, працуе ўжо ў нас 17 гадоў, і Тамара Якімюк. Абедзве, як кажуць людзі, добрасумленныя і мілыя для пакупнікоў, асабліва цёплыя адносіны да людзей у Марыі Шварц. У гаспадарчай краме працуе Валянціна Леанчук. Я ад імя людзей вельмі хачу падзякаваць прадаўшчыцам за добрую працу.

І. К.

КУЛЬТУРА

Давялось мне быць ў дарозе —
Праз Патоку праязджаць.
Мілы людзі, што там бачыў,
Трудна вам тут расказаць!

Кіёск стаіць пасярод вёскі,
Калісь крама ў ім была,
А цяпер праезжых страшыць —
То найгоршая бяда.

Сам ГС у Міхалове
Пра Патоку занядбаў,
Нашто кіёск там будаваці,
Як крамы не адкрываць.

Грошы, як бы у балоце —
Замарожаны стаяць.
Што тут многа гаварыці:
Для ГСу два — не пяць.

Можа гміна ў Міхалове
Упраўленіем стране,
Возьме прэзаса за бокі,
Тады краму адамкне.

Солтыс, выступі на сходзе,
Ці на сесіі скажы,
Трэба краму ўжо адкрыці,
Хваціць вам тае бяды.

М. Лук'янюк

ДЛЯ ДАБРА СУПОЛЬНАЙ СПРАВЫ

У 28 нумары „Нівы" ад 9 ліпеня г.г. быў змешчаны ў „Парнасіку" верш М. Лук'янюка „Да карэспандэнтаў". У гэтым творы аўтар заклікае калег па пяру да сістэматычнага супрацоўніцтва з сваім часопісам, а таксама гаворыць, як трэба пісаць у „Ніву":

„...Ці то летам, ці зімою,
Пішы, браце, з галавою.
Пад развагу трэба браці
Як, калі і што пісаці".

У гэтых некалькіх вершах Лук'янюк сказаў усё тое, аб чым талкуем на кожным з'ездзе карэспандэнтаў. І верш гэты, мне здаецца, надрукаваны ў самую пару.

Кожны год летам выступае ў нас „агурковы сезон". Гэта непрыемная з'ява сведчыць аб нястойкасці авангарду, правай рукі журналістаў — нас, пастаянных супрацоўнікаў.

Сёння хачу зрабіць кароценькі аналіз нашага супрацоўніцтва. Прабачце, даражэнькія, што магчыма сурова ацэньваю некаторых. Мае крытычныя заўвагі няхай будуць штуршком тым, хто дагэтуль супрацоўніцтва з „Нівай" лічыў быццам бы гульню ў „жмуркі".

У першым паўгоддзі я прыкмеціў, што ўсяго тры асобы пішуць рэгулярна. Гэта: М. Панфілюк, Э. Вайсковіч і П. Байко. Іншыя то пакажуцца, то зноў знікаюць. Вось, напрыклад, нашы мінулагоднія лаўрэаты Мікалай Няплоха і Аляксандр Закройшчык. Першы недзе зусім западзеўся, а другі толькі піша „ад свята". Чаму? На маю думку, то ім хацелася паказацца ў сваім асяроддзі пераможцамі ў конкурсе „Карэспандэнт года". І зрабілі сваё. А цяпер адпачываюць, быццам героі. А ці так быць павінна?

Я ўжо гаварыў на з'ездзе, што колькасць апублікаваных матэрыялаў не можа быць асноўным фактарам у ацэнцы працы карэспандэнта. Іх сістэматычнасць і вартасць — гэта крытэрыі, якіх немагчыма абмінуць. І яшчэ адна заўвага ў адрас рэдакцыі. Замала аналізую матэрыялы пастаянных карэспандэнтаў. Разумею, давер. Ды мінулае нас вучыць, асабліва ў крытыцы, што трэба быць асцярожным. Трапляюцца выпадкі, што крытыка не пацвярджаецца. І хваліць не трэба таксама без прычыны. Для прыкладу, Панфілюк. Гэта самы верны сябар „Нівы". Ён не хістаецца. З першых дзён свайго супрацоўніцтва стойка стаіць і рэдакцыя можа заўсёды лічыць на яго. Але ў апошні час я прыкмецаў у Панфілюка тое, што раней у Няплохі і Закройшчыка. Ён намагаецца даць як найбольш матэрыялу. А што не заўсёды трапіцца „добры", дык піша ўсё, а найбольш хваліць. Часта паўтараецца ў тых жа самых справах. Зараз не ведаю, ці ёсць хоць адзін важны дзяржаўны працаўнік у Дубіцкай гміне, якога Мікалай не пахваліў бы. А ці мы павінны хваліць кожнага, хто толькі выконвае свой службовы абавязак? Не, сябры, не хопіць месца ў „Ніве"! Вось яго заметка „Культурная забава" з 28 нумара ад 9 ліпеня г.г. Няўжо мы будзем пісаць пра такія дробязі. Зараз у нас няма „некультурных" танцаў. То не мінулае, што на кожнай забаве мусілі пабіцца. А зараз, калі нешта такое трапіцца, гэта выпадак, і мы яго павінны паставіць пад ганебны слуп грамадскай думкі.

У канцы яшчэ раз хачу напомніць словы М. Лук'янюка, які напамінае нам, што трэба пісаць разважна і прадумана. Во ў многіх выпадках папулярнасць „Нівы" залежыць ад нас — карэспандэнтаў. І таму для дабра свайго часопіса, для дабра супольнай справы мы павінны пісаць справядліва, самаахвярна. Гэтага патрабуе ад нас грамадства.

Ул. Сідарук

ДАТЭРМІНОВА

Бельска-падляшскае будаўнічае прадпрыемства шмат аб'ектаў здае датэрмінова. Аддалі яны ў карыстанне 3 будынкі з 470 пакоямі. Парадак вакол будынкаў робяць самі жыхары.

У ліпені адбылася канферэнцыя самаўпраўлення рабочых прадпрыемства. Яны абавязаліся перавыканаць план на 6 млн. зл.

Румі

Ці нешта зменіцца?

На тэрыторыі Чаромхаўскай гміны гандлёвую дзейнасць вядзе кляшчэлеўскі ГС, якому падлягае 14 пунктаў дэталёвага продажу, прычым 9 у Чаромсе, а 5 у іншых вёсках.

Дагэтуль у чаромхаўскіх крамах прадаюцца тавары малога асартыменту, нехадлівыя. Мала паяўляецца новых, цікавых тавараў. Вось для прыкладу некалькі лікаў. У нашай гміне на аднаго жыхара прыпадае прададзеных тавараў на суму 8.633 зл., калі ў Кляшчэлеўскай гміне, пры такіх самых даходах на адну асобу, прадаецца тавараў на 17.487 зл. Гэты факт сведчыць аб нізкай аператыўнасці нашых прадаўцоў. Да недахопаў можна залічыць і тое, што ў „Паўшэхным" пры пастаўцы тавараў крама не працавала. А таго быць не павінна. Адзін прадавец можа прымаць тавары, а астатнія абслугоўваць кліентаў. Іншая справа — гэта позняя пастаўка хлеба, малака і мясных вырабаў. Тут ужо трэба добрага бізуна на некаторых. Найгорш прадстаўляецца справа з мяснымі вырабамі і хлебам. Людзі гадзінамі чакаюць у чарзе і не ведаюць, будзе ці не будзе пастаўка. І хоць было ўжо шмат пастулатаў у адрас адпаведных устаноў, праблема дагэтуль не вырашалася. Праграма развіцця гандлю і паслуг, накрэсленая гмінным уладамі, канкрэтна паказвае напрамкі дзейнасці гандлёвым і паслуговым установам. Вось некаторыя з іх. Забяспечыць сістэматычна і ў пару пастаўку хлеба, малака і мясных вырабаў, пераацэньваць тавары нехадлівыя і неадпаведнага асартыменту, да 1980 года адкрыць новы пункт дэталёвага продажу спажывецкіх тавараў у Чаромсе і Стаўішчах, арганізаваць пункты: камісійнага продажу мінеральных угнаенняў у Апацы і Зубачах, дбаць аб правільнай працы пункта скупкі бутэлек і макулатуры, павысіць дысцыпліну працы прадаўцоў і культуру абслугоўвання, ліквідаваць звычай спынення працы паасобных секцый у „Паўшэхным" у час пастаўкі тавараў і г.д.

Як будзе рэалізавана праграма гандлёўцамі, пакажа час. Аднак грамадства Чаромхаўскай гміны спадзяецца перамен у гэтым напрамку. Пара ўжо ліквідаваць беспарадак. І думаю, што гмінныя ўлады павінны больш разлічваць некаторых кіраўнікоў гандлёвых і паслуговых пунктаў з невыкананья заданняў.

Хачу пры гэтым адзначыць, што не найлепш прадстаўляецца справа умоў працы прадаўцоў.

Памяшканні, у якіх змяшчаюцца крамы, у многіх выпадках прыватныя, драўляныя будынкі, якія ГС наймае ў сялян. Часта не маюць ацяплення, цесныя. І тут таксама ГС павінен задбаць аб паправе сацыяльна-бытавых умоў працы сваіх працаўнікоў.

Апошняя справа — гэта справа развіцця рамяства. На тэрыторыі Чаромхаўскай гміны паслуговую дзейнасць вядзе 15 рамеснікаў і тры ўстановы: ГС, СКР і механічна-электрычныя майстэрні чаромхаўскага ЗДЗ. Паслугі выконваюцца ў галіне мулярства, сталярскі, кравецтва, цэнтральнага ацяплення і водапровода, цырульніцтва і трыкатажнай вытворчасці. Аднак усё гэта мала на такі вялікі чыгуначны цэнтр. Неабходна ў бліжэйшы час арганізаваць паслуговыя пункты з шавецтва, касметыкі, трыкатажнай вытворчасці і электратэхнічных прылад. І тут з'яўляюцца праблемы, не хапае кваліфікаваных майстроў. Гмінныя ўлады намагаюцца ўсімі сіламі знайсці людзей і адкрыць новыя паслуговыя пункты, хоць на 2—3 дні ў тыдзень.

Ул. Сідарук

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

Вельмі многа здараецца розных няшчасных выпадкаў на дарогах. Праз няўвагу шафёраў і таксама праз няўвагу пешаходаў. 27 ліпеня ў сярэдзіне дня на замкнутым чыгуначным пераездзе ў Саколцы папаў пад поезд з Беластока ў Кузніцу Сцяпан С. з Саколкі, загінуў на месцы.

А ноччу з 29 на 30 ліпеня на дарозе паблізу вёскі Тыневічы Вялікія ў гміне Нарва Яўгені С. з Наваюрніна ехаў матацыклам і перакуліўся. Так моцна параніўся, што памёр у бальніцы.

Абсурд з нашай зямлі

Жніво ў разгары. Гарачыня. Людзі, абліваючыся потам, працуюць на кусок хлеба. Не толькі для сябе. Для ўсіх нас, для краіны.

Усе добра ведаем, што ГСы павінны забяспечваць вясковыя крамы неабходнымі прадуктамі і напіткамі, асабліва на час жніва. Гэта ж паможа людзям хутчэй і спраўней сабраць з поля дабро.

— Так? Але ж дзе там! — скажа жыхар вёскі Ляшукі. Вось у іх краме ў найбольш гарачую пару ідзе „рэмамент". Ідзе тыдзень, ідзе больш і закончыцца не можа. Камісія не спяшаецца, а людзям купіць нічога нельга. І яны за кожнай дробяззю павінны ехаць у Нараўку, пакідаць пільную працу ў полі.

І так ужо трэці год у гэтай вёсцы. На жніво прыходзіць „рэмамент" у краму. І дзе ж арганізатарскі і гаспадарскі розум ГС у Гайнаўцы? Дзе дбайнасць пра важныя дзяржаўныя справы? Адзін такі прыклад раскладае на лапаткі ГС.

Мы гэты прыклад кіруем не толькі ў адрас ГС. Вышэй гэтым заняцца павінны. (ак)

У далейшым не гараць

У пачатку вясны бягучага года быў артыкул у „Ніве" ў справе вулічнага асвятлення ў вёсцы Рутка, Дубіцкай гміны, дзе даволі ўжо доўга не гараць на вуліцы лямпачкі. І яны не гараць у далейшым, ды ніхто гэтым не зацікавіўся.

Мо нехта скажа, што цяпер вечары кароткія і светла на вуліцы мала патрэбнае. Дык няхай так будзе. Але прыдуць і доўгія вечары, а вёска Рутка ў акрузе адзіная, якая не мае асвятлення.

П. Д.

Выгодна, пакуль не псуецца

Цяпер сяляне пераважна купляюць электрычныя парнікі, дзе вараць бульбу свінням. Вельмі добрая гэта рэч і танна абыходзіцца. Але бяды няма да гэтай пары, пакуль яны не псуюцца. Бо хоць механікі ёсць і ў Дубіцкай акрузе, направай электрычных парнікоў займаецца кляшчэлеўскі ПОМ. І трэба да іх на месца везці парнік. Там ён выстаіць невядома колькі на двары, бо з дэталямі ў ПОМе не ў парадку і трэба чакаць.

Механікі з ПОМу часта бываюць у Дубічах Царкоўных на машынным базе сельгасгуртка і маглі б направіць парнік селяніну ў вёсцы. Але не хочуць. І вазьмі тут знайдзі выйсце з сітуацыі.

П. Д.

Мо кошты страшаць?

У вёсцы Рудуты Арлянскай гміны на вуліцы пракладаны з двух бакоў тратуар. Добрая з'ява. Але сама вуліца вузкая, маставая паложана нізка і няхай пойдзе найменшы дождж — балота па вушы. Ёсць тут мосцік пры канцы вуліцы, ды яшчэ меншы, чым шырыня маставой. Фурманкай размінуцца немагчыма.

Прахожага цікавіць, чаму дарожныя ўлады гміны не паклапоцяцца зрабіць нешта ў гэтым месцы. Маставую абавязкова трэба падняць вышэй. Гэта не малы кошт, але зрабіць варта. Больш шасць работы людзі маглі б зрабіць грамадскім чынам. Трэба толькі энергіі і ахвоты, каб узяцца за гэта.

М. Панфілюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да заметкі „З ТРАТУАРА ПРОСТА Ў РАКУ", „Ніва" № 13/1152 ад 26 сакавіка 1978 года.

Адказвае: URZĄD MIEJSKI W HAJNÓWCE.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Z chodnika prosto do rzeki" z 13/1152 numeru tygodnika „Niwa" — Urząd Miejski w Hajnówce informuje, że barierka przy moście na rzece Leśnej (obok Zakładu Mleczarskiego) została wykonana w czerwcu bieżącego roku.

Włodzimierz Wołkowycki
Kierownik Referatu

Імпартгумар

ДЗЁННІК

Гляджу: у сына ў руках дзённік. Нейк я чытаў у журнале, што не толькі школа, але і бацькі павінны выхоўваць сваіх дзяцей. Вырашыў паспрабаваць.

— А ну пакажы, — кажу, — пагляджу, пакуль тэлевізар у рамонце.

Добра, што тэлевізар сапсаваўся! Я гэта зразумеў, як толькі дзённік апынуўся ў маіх руках: брудны, змяты, некалькі старонак вырвана, а тыя, што яшчэ трымаюцца ў вокладках, зашмальцаваны і спісаны почыркам, які прыводзіць у жах. Толькі тое, што чырвоным атраментам напісала настаўніца, радуе вока яснасцю. Памапаў спраўку дзягі і чытаю: „Ваш сын на ўроках спіць", „Ваш сын паўторна біўся з дзяжурным".

„Ах, вісус! — абураюся. — Цяпер вось ужо з дзяжурным б'ецца, вырасце вялікі... страшна падумаць... Нават толькі за гэту заўвагу ён заслугоўвае салідны праборкі!"

Кладу пад язык валідол, чытаю далей: „Замест вавёрачкі на ўроку рысавання нарысаваў ведзьму на пушцы. Каменем прабіў Ціхі акеан. Прашу прысласць 3 рублі 7 капеек для рамонту глобуса". „У часе ўроку матэматыкі еў селядца".

„Пачакай, пачакай, — думаю, — тут нешта не так!"

— Чаму табе трэба было есці селядца менавіта ў часе ўроку? — пытаю сына.

— Што ты, тата, ты ж ведаеш, што я цярпець не магу рыбу, — адказвае сын. — І наогул гэта не мой дзённік. Я яго знайшоў на гары.

Гляджу — сапраўды! На вокладцы маё імя! Вось табе і выйшла выхаванне!

— Паслухай, — заклапочана пытаю я, — а ты ў яго заглядваў?

— Не, — адказвае сын, — не паспеў яшчэ.

У мяне як камень з сэрца зваліўся.

Як добра, калі за выхаванне дзіцяці бярэшся ў пару!

А. Дзірніс

— Паспрабуй не быць талентам!

...Расказаць сваімі словамі? А дзе іх узяць?

НІЎКА

— А цяпер, Вася, прыдумай назоўнік на літару „А".
— Акселерацыя.

ЗДЗІЎЛЕННЕ

— Сёння настаўнік папрасіў мяне знайсці агульнае найменшае кратнае.

— Не можа быць! — здзівіўся бацька хлопчыка. — Няўжо яго дагэтуль не знайшлі? Яго шукалі, яшчэ калі я вучыўся ў школе!

ЦІ ДЫХАЕМ?

— Мама, нас сёння ў садзіку ўрачы правяралі, — гаворыць маленькі Саша.

— А што ж яны правяралі?

— Правяралі, дыхаем мы ці не.

ПАРАІЛА

Гапка размаўляе з настаўнікам свайго малалетняга сына:

— Запэўніваю вас, пане Задрыповіч, у майго Міколкі геніяльная галава. Трэба толькі зразумець яго псіхалогію: ніколі не пытайце яго пра тое, чаго ён не ведае!

ПАГНЕВАЎСЯ

— Гэтак толькі ты можаш..., — дакарае муж жонку. — Выправіла мяне на бацькоўскі сход і не сказала, у які клас ходзіць наш Андрэйка.

МІНІВЕРШЫ

УЦЕХА БАЦЬКІ

„Сыночак мой гадкі тры мае,
А цыгарэту, бач, трымае!"

Васіль Гапановіч

ЗАБІЯКІ

Не падзяліўшы запалкі,
Гнеўна ўзяліся за палкі.

Іван Курбека

ЧАРВЯК-ХВАЛЬКО

Нікчэмны, бесталанны чарвячок
Казаў:
— Я выхваляцца не люблю.
Вось захачу, залезу на кручок
І шчупака злаўлю.

Мікола Мінчанка

Пераблыталі.

ГУМАР ПЕРШАКЛАСНІКАЎ

На ўроку фізкультуры хлопцы выконваюць „ровар": лежачы на спіне, круцяць нагамі педалі ўяўленага ровара. У аднаго хлопца ногі змучыліся і ён перастаў імі круціць.

— Чаму ты не працуеш нагамі? — цікавіцца настаўнік.

— Ці ж вы не бачыце, што я еду з гары? — адказвае малы.

*

Пасля першага дня заняткаў маці спытала першакласніка:

— Ну як, многа ты навучыўся ў школе за сённяшні дзень?

— Не, мама, — прызнаўся сын і, уздыхнуўшы, дадаў, — давядзецца ісці ў школу і заўтра.

*

Сын прынёс са школы кніжку.

— Гэта прэмія, мама, — сказаў ён.

— Прэмія? За што, дарагі?

— Нам задалі пытанне, колькі ног у страўса? Я сказаў — тры.

— Дык у страўса дзве нагі!

— Так, але іншыя сказалі, што чатыры.

— Мы блізнюкі...

Дарослым аб дзецях

ПЕРШЫ БУКВАР

Мама мыла раму.
Рама вялікая.
Тата чытаў кніжку.
Кніжка малая.
Мамаварыла кашу.
Тата піў піва.
Добрая каша.
Добрая мама.
І тата добры.

На тагавай машыне.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Галіны змяшчаем песню

Małomówny Bill

śpiewają „Skaldowie"
słowa: Irena Buczek
muzyka: Stefan Musiałowski

Gdy wypływa słońce spoza gór
i znad prerii wieje ostry wiatr,
echo niesie dolinami
od Teksasu po Majami
o kowboju Billu pieśń.

Daję słowo, że małomówny Bill
jest kowbojem nad kowboje,
nawet jego koń, stając dęba, rży:
„Jaki dzielny Bill! Hii!"

Kiedy ujmie lasso w dłonie swe,
nie ucieknie przed nim żaden zwierz,
a sam, wolny niczym sokół,
a sam dumnie patrzy wokół,
„podziwiajcie tylko mnie!"
Gdy wypływa księżyc spoza chmur
i nad prerią cichnie ostry wiatr,
echo śpiewa dolinami
od Teksasu po Majami
o kowboju, który „wpadł"!

Daję słowo, że małomówny Bill,
choć to kowboj nad kowboje,
serce miękkie miał, cóż za serce miał,
ech, mięczakiem był Bill!

Mary wzięła lasso w ręce swe,
nie obroni już się kowboj, nie!
Choć był wolny niczym sokół,
siedzi teraz przy jej boku,
nie odfrunie nigdzie już.
Taki kowboj, szkoda słów!

ГУМАР З БАРАДОЮ

Настаўнік, грэючы бок каля печы, навучаў дзяцей, каб яны ніколі, добра не падумаўшы, не пачыналі гутаркі.

— Лічыце, — кажа, — лепш да сотні спярша, каб мець час добра абдумаць, што хочаце сказаць.

Толькі гэта сказаў настаўнік, як усе вучні разам загулі: „Раз, два, тры, чатыры..." — і так аж да сотні. А пасля як гукнуць:

— Ваша крысо гарыць!

Без слоў.

КУРЁЗЫ

З ЖЫЦЦЯ ВЯЛІКІХ ЛЮДЗЕЙ

Леў Талстой, будучы настаўнікам адкрытай ім Яснапалянскай школы, захапляў сялянскіх дзяцей уменнем круціцца на перакладзіне, лёгка пераскакваць цераз казла, падымаць двухпудовыя гіры... У 68 год Талстой бег навыперадкі з вядомым піяністам Аляксандрам Гольдэнвайзерам, якому ішоў тады дваццаць першы год, і абагнаў яго.

ЯК МАРК ТВЕН ЗАРАБІЎ ПЕРШЫЯ ГРОШЫ

На пытанне, ці помніць знакаміты амерыканскі пісьменнік-гумарыст, як ён зарабіў свае першыя грошы, Марк Твен расказаў наступнае:

— Калі я яшчэ быў маленькім хлопчыкам, у нас у школе было аб'яўлена, што за псаванне лавак сцізорыкам вінаваты павінен заплаціць 5 долараў або зведаць лупцоўку. Калі я правініўся ў гэтым злачынстве, бацька мой заявіў, што ён не пацерпіць, каб імя яго падвяргалася такому ўніжэнню, як публічная лупцоўка сына, і ўручыў мне 5 долараў. Аднак, каб я добра засвоіў сабе, што рэзаць лавак нельга, ён запрасіў мяне ў свой пакой...

Выйшаўшы адтуль, я падумаў, што калі ўжо вытрымаў адну лупцоўку, магу вытрымаць і другую ў школе, і пакінуў гэтыя 5 долараў сабе. Так я зарабіў свой першы „ганарар".

Смяюцца з намі

У школе жыцця дзеці вучацца гаварыць, дарослыя — трымаць язык за зубамі.